

**PAŃSTWOWY
POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
W TORUNIU**

**Stan bezpieczeństwa sanitarnego
Powiatu Toruńskiego w 2023 roku**

Toruń, marzec 2024 r.

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY W TORUNIU
ul. Szosa Bydgoska 1, 87-100 Toruń

sekretariat.psse.torun@sanepid.gov.pl; www.gov.pl/psse-torun

Klauzula informacyjna (RODO) dostępna jest pod adresem: www.gov.pl/psse-torun/klauzula-informacyjna

SPIS TREŚCI:**str.**

Wstęp.....	3
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU PRZECIWEPIDEMICZNEGO ORAZ OCEN I ANALIZ	6
Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń w 2023 r.	6
Ocena wykonawstwa szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym.....	18
Wnioski.....	21
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI HIGIENY ŚRODOWISKA	22
Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.....	22
Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	23
Pływalnie.....	24
Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli.....	24
Podmioty wykonujące działalność leczniczą.....	24
Skażenie sieci wewnętrznej instalacji wody ciepłej bakterią <i>Legionella sp.</i>	25
Wnioski.....	25
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA	26
Stan sanitarny obiektów zakładów produkcji i obrotu żywnością, zakładów żywienia zbiorowego, zakładów produkcji i obrotu przedmiotami użytku	26
RASFF – System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach.....	28
Wnioski.....	28
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU NAD CHEMIKALIAM I I ŚRODOWISKIEM PRACY	29
Nadzór nad środowiskiem pracy	29
Nadzór nad chemikaliami	30
Nadzór nad produktami kosmetycznymi	31
Choroby zawodowe	31
Nadzór nad środkami zastępczymi (tzw. „dopalaczami”)	34
Promocja zdrowia w środowisku pracy	34
Wnioski.....	35
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY	36
Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku	36
Wypoczynek dzieci i młodzieży.....	39
Wnioski.....	39
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO.....	40
Wnioski.....	42
ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ	43
Profilaktyka nadwagi i otyłości.....	43
Profilaktyka tytoniowa.....	44
Profilaktyka uzależnień.....	46
Profilaktyka chorób zakaźnych.....	47
Wnioski.....	48

Szanowni Państwo,

Przedstawiam Państwu informację nt. stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu toruńskiego w 2023 r. Jest to raport sporządzany corocznie w oparciu o analizę sytuacji epidemiologicznej wybranych chorób zakaźnych w minionym roku oraz wyniki kontroli przeprowadzonych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu w ramach sprawowanego zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego.

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego. Katalog zadań z zakresu publicznego oraz podmioty uczestniczące w realizacji tych zadań określa ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 r. (t. j.: Dz. U. z 2022 r. poz. 1608 ze zm.).

Wykonywanie zadań z zakresu zdrowia publicznego przez Państwową Inspekcję Sanitarną polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wykonuje zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej na obszarze powiatu toruńskiego grodzkiego (miasto Toruń) i powiatu toruńskiego ziemskiego, obejmującego miasto Chełmża oraz gminy: Chełmża, Czernikowo, Lubicz, Łubianka, Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka, Zławieś Wielka.

Na nadzorowanym terenie zamieszkiwało (stan na dzień 30.06.2023 r.) 309.152 osób (w 2022 r. – 309.466), w tym w Toruniu: 195.263 osób (w 2022 r. – 196.298), a w powiecie ziemskim: 113.889 osób (w 2022 r. – 113.168).

W objętej nadzorem populacji liczba dzieci do lat 14 wynosiła 47.334 (w 2022 r. – 48.240), w tym 26.567 dzieci w Toruniu (w 2022 r. – 27.038) i 20.767 dzieci w powiecie ziemskim (w 2022 r. – 21.202); liczba dzieci do lat 2 wynosiła 4.859 (w 2022 r. – 5.307) – w tym 2.999 dzieci w Toruniu (w 2022 r. – 3.225) i 1.860 dzieci w powiecie ziemskim (w 2022 r. – 2.082).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu kieruje działalnością Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu, która jest podmiotem leczniczym finansowanym z budżetu państwa, wpisanym do prowadzonego przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego Rejestru Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą.

W skład Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu wchodzi dwie komórki organizacyjne działalności leczniczej: **Oddział Nadzoru Sanitarnego i Profilaktyki Zdrowotnej** (Sekcje: Nadzoru Przeciwepidemicznego oraz Ocen i Analiz, Higieny Środowiska, Nadzoru nad Bezpieczeństwem Żywności i Żywienia, Nadzoru nad Chemikaliami i Środowiskiem Pracy, Higieny Dzieci i Młodzieży, Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego, Profilaktyki Zdrowotnej) i **Oddział Laboratoryjny** oraz komórki organizacyjne i samodzielne stanowiska pracy działalności pozamedycznej.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu wdrożono w działalności kontrolnej system zarządzania jakością zgodny z wymaganiami normy *PN-EN ISO/IEC 17020:2012 Ocena zgodności – Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję*.

Jednolite procedury kontroli oparte na obowiązujących przepisach prawnych, usystematyzowane planowanie kontroli, dokumentowanie sprawowanego nadzoru oraz wykwalifikowana kadra, systematycznie doskonaląca swoje umiejętności zawodowe, zapewniają skuteczną realizację zadań organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W działalności laboratoryjnej funkcjonuje system zarządzania zgodny z normą *PN-EN ISO IEC 17025:2018-02P „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów*

badawczych i wzorcujących”. Laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu wykonujące badania w szerokim zakresie (badania żywności, wody, różnego rodzaju badania środowiskowe i inne), dysponujące wykwalifikowaną kadrą, odpowiednio przygotowaną infrastrukturą, w tym nowoczesną aparaturą, stanowi istotny instrument nadzoru. W celu zapewnienia maksymalnej wiarygodności wyników badań, a także spełnienia wymagań Unii Europejskiej, laboratoria badania żywności oraz wody pracują w ramach systemów zintegrowanych. Świadectwem kompetencji laboratorium badawczego Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu jest certyfikat akredytacji nr AB 583.

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu na koniec 2023 r. figurowały 6.372 obiekty objęte nadzorem sanitarnym (w 2022 r. – 6.278), w tym 4.014 w Toruniu (w 2022 r. – 3.961) i 2.358 w powiecie toruńskim ziemskim (w 2022 r. – 2.317). W 2023 r. przeprowadzono ogółem 2.627 kontroli sanitarnych w 1.866 obiektach (w 2022 r. – 2051 kontroli w 1632 obiektach), w tym w powiecie toruńskim ziemskim przeprowadzono 664 kontrole w 480 obiektach (w 2022 r. – 549 kontroli w 444 obiektach). Podczas 109 kontroli sanitarnych przeprowadzonych w powiecie toruńskim ziemskim (16,42% spośród ogółu kontroli) stwierdzono różnego rodzaju nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań higieniczno-sanitarnych (w 2022 r. – 21,31%).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w 2023 r. wydał 1.052 decyzje administracyjne (w 2022 r. – 870), w tym 149 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości (w 2022 r. – 92); ponadto wydano 589 decyzji ustalających opłatę za czynności kontrolne, w wyniku których stwierdzono naruszenie wymagań higieniczno-sanitarnych lub za czynności związane ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego (w 2022 r. – 500).

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej jak co roku skupiona była na ochronie zdrowia i życia nadzorowanej populacji.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu prowadzi stały monitoring oraz ocenę sytuacji sanitarno-epidemiologicznej na nadzorowanym terenie w oparciu o nadsyłane przez podmioty lecznicze i laboratoria medyczne zgłoszenia zachorowań i podejrzeń zachorowań na choroby zakaźne lub wyniki badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych. W 2023 r. w wyniku dokonanych zgłoszeń chorób zakaźnych oraz podejrzeń chorób zawodowych przeprowadzono 4.260 wywiadów epidemiologicznych (w 2022 r. – 26.475). Zmniejszenie liczby przeprowadzonych wywiadów wynika ze znacznego polepszenia sytuacji epidemiologicznej związanej z zakażeniami SARS-CoV-2. Od 28 marca 2022 r. zakażenie wywołane SARS-CoV-2 lub zachorowanie na chorobę wywołaną tym wirusem (COVID-19) nie znajduje się na liście chorób zakaźnych powodujących powstanie obowiązku hospitalizacji, izolacji lub izolacji w warunkach domowych.

Prowadzono ponadto nadzór nad bezpieczeństwem żywności, wody do spożycia, wody w kąpieliskach, nad środkami zastępczymi, kosmetykami, higieną środowiska, higieną pracy czy nauczania i wychowania. Prowadzono również nadzór nad warunkami sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia zdrowotne.

W 2023 r. pobrano 1.390 próbek (w 2022 r. – 809) i przeprowadzono 10.072 badania laboratoryjne (w 2022 r. – 9.919).

Wykonano 23.687 oznaczeń (w 2022 r. – 22.296), w tym: 3.223 chemicznych (w 2022 r. – 2.617), 3.529 fizycznych (w 2022 r. – 4.689) oraz 16.935 mikrobiologicznych (w 2022 r. – 14.990).

Poza badaniami wykonywanymi w ramach nadzoru sanitarnego Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu wykonywał również badania zlecane przez placówki służby zdrowia, producentów i dystrybutorów żywności oraz instytucje i osoby prawne odpowiedzialne za dostarczanie wody, w tym wody do spożycia przez ludzi, zakłady produkcyjne sprawdzające swoje środowisko pracy, a także mieszkańców powiatu toruńskiego.

Mam nadzieję, że niniejszy raport pozwoli Państwu bliżej zapoznać się ze specyfiką pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej i jej ważną rolą w zapewnieniu bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu toruńskiego ziemskiego.

***Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Toruniu***

Ewa Nowak-Wąsicka

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU PRZECIWEPIDEMICZNEGO ORAZ OCEN I ANALIZ

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń w 2023 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu prowadzi monitoring oraz ocenę sytuacji sanitarno-epidemiologicznej na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego w oparciu o nadsyłane przez podmioty lecznicze i laboratoria medyczne zgłoszenia zachorowań i podejrzeń zachorowań na choroby zakaźne oraz wyniki badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych.

Podmioty lecznicze dokonują ww. zgłoszeń w formie papierowej oraz przy pomocy systemów teleinformatycznych (Epibaza, SEPIS). Rejestracja zgłoszeń odbywa się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny.

W 2023 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu z powiatu toruńskiego ziemskiego wpłynęło 2.343 podejrzeń lub potwierdzeń zakażeń na choroby zakaźne i dodatnich wyników badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych oraz 152 zgłoszenia pokąsań przez zwierzęta.

Z powodu zachorowania na chorobę zakaźną w 2023 r. odnotowano w powiecie toruńskim ziemskim 18 zgonów (w 2022 r. – 62), których przyczyną było:

- zakażenie wirusem SARS-CoV-2 – 11 przypadków (w 2022 r. – 53),
- zapalenie jelita cienkiego i grubego wywołane przez *Clostridioides difficile* – 3 przypadki,
- posocznica wywołana przez bakterie gram ujemne – 2 przypadki,
- zapalenie płuc wywołane innym wirusem – 1 przypadek,
- gruźlica – 1 przypadek.

Sytuację epidemiologiczną powiatu toruńskiego ziemskiego w analizowanym okresie oceniono jako stabilną.

Odnotowano znaczący spadek liczby zgłaszanych przypadków zakażeń układu oddechowego wywołanych przez wirus SARS-CoV-2.

Znaczącej poprawie uległa także sytuacja w zakresie zatruć pokarmowych i zakażeń jelitowych.

W omawianym okresie odnotowano znaczący wzrost liczby zachorowań na: ospę wietrzną, boreliozę oraz zakażenia wywołane przez *Streptococcus pyogenes* (płonica, posocznica) i *Streptococcus pneumoniae*.

Notowano również więcej przypadków pokąsań przez zwierzęta oraz zachorowań na krztusiec, grypę potwierdzoną testem molekularnym oraz kiłę.

W 2023 r. zgłoszono podobną jak w 2022 r. liczbę zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B, wirusowe zapalenie wątroby typu C, gruźlicę, neuroinfekcje.

Liczbę zachorowań na wybrane choroby zakaźne i zapaadalność (liczba nowo zarejestrowanych przypadków danej choroby w danym roku w przeliczeniu na 100 tys. osób badanej populacji) w powiecie toruńskim ziemskim w latach 2019 – 2023 przedstawia poniższa tabela.

Wybrane choroby zakaźne w powiecie toruńskim w latach 2019 – 2023
Liczba zachorowań i zapadalność na 100 tys. mieszkańców

	2019 r.		2020 r.		2021 r.		2022 r.		2023 r.	
Jednostka chorobowa	Liczba przyp.	Współ. zapadal.	Liczba przyp.	Współ. zapadal.	Liczba przyp.	Współ. zapadal.	Liczba przyp.	Współ. zapadal.	Liczba przyp.	Współ. zapadal.
Różyczka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Świnka	2	1,9	1	0,9	0	0	0	0	0	0
Ospa wietrzna	599	556,5	260	239,9	163	148,1	465	410,9	580	509,3
Krztusiec	14	13,01	14	12,9	0	0	1	0,9	3	2,6
Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe	249	231,3	138	127,3	259	235,3	290	256,2	247	216,9
WZW typu B	14	13,01	15	13,8	12	10,9	12	10,6	11	9,7
WZW typu C	5	4,7	4	3,6	6	5,5	8	7,1	9	7,9
Plonica	196	182,1	39	35,9	14	12,7	26	23,0	98	86,0
Neuroinfekcje	11	10,2	3	2,7	2	1,8	4	3,5	7	6,1
Borelioza	16	14,9	16	14,7	20	18,2	21	18,6	29	25,5
Gruźlica	16	14,9	7	6,4	15	13,6	18	15,9	20	17,6
COVID-19	0	0	5263	4857,6	8829	8022,5	8306	7339,5	952	835,9

Choroby zakaźne objęte programem obowiązkowych szczepień ochronnych

Choroby zakaźne, zwłaszcza u dzieci, są nadal realnym zagrożeniem. Sytuacja epidemiologiczna w tym przypadku jest w znacznym stopniu uzależniona od poziomu realizacji szczepień ochronnych.

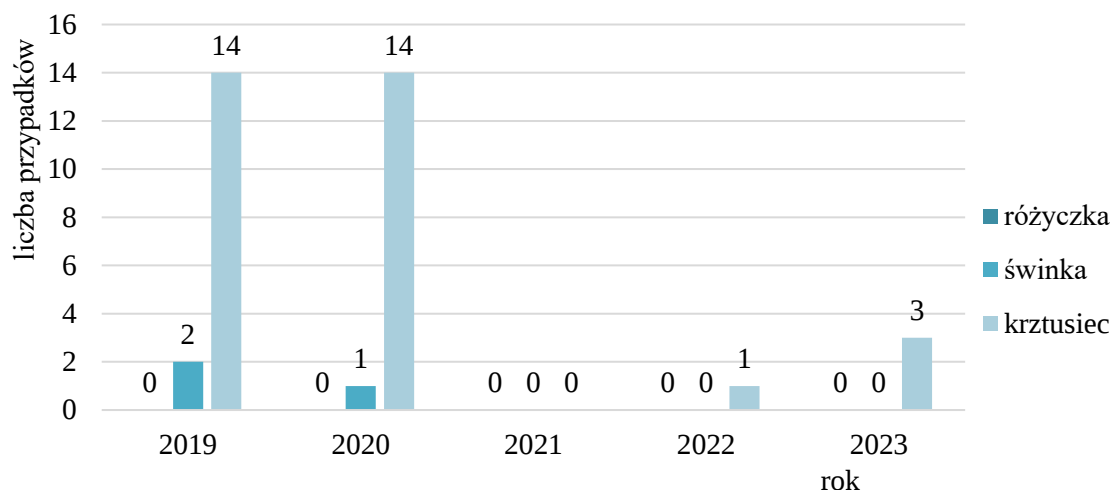
Spośród chorób podlegającym obowiązkowym szczepieniom ochronnym w 2023 r. w powiecie toruńskim ziemskim wystąpiły 3 przypadki zachorowań na **krztusiec** (w 2022 r. – 1).

W analizowanym okresie, podobnie jak w poprzednich latach, nie zgłaszano zachorowań na odrę, świnkę oraz różyczkę.

Krztusiec (koklusz) jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego wieku dziecięcego wywołaną przez pałeczki *Bordetella pertussis*. Typowym objawem choroby u dzieci jest napadowy, „szczekający” kaszel, natomiast u osób dorosłych przewlekły kaszel. W 2023 r. wśród mieszkańców powiatu toruńskiego odnotowano 3 przypadki krztuśca – 1 przypadek w Chełmży, 2 przypadki na wsi. Zachorowania rozpoznano na podstawie objawów klinicznych oraz wyników badań serologicznych w kierunku obecności swoistych przeciwciał w krwi.

Zachorowało 2 chłopców w wieku 3 i 4 lat oraz 66 letnia kobieta. Leczenie szpitalne wdrożono w 2 przypadkach (chłopcy). Kobieta leczono w warunkach ambulatoryjnych. Na podstawie informacji pozyskanych w trakcie wywiadów epidemiologicznych ustalono, że chorzy chłopcy byli zaszczepieni przeciwko krztuścowi. Stanu uodpornienia 66 latki nie ustalono.

**Zachorowania na różyczkę, świnkę oraz krztusiec w latach 2019-2023
na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego**

Ospa wietrzna jest jedną z najczęściej rozpoznawanych wirusowych chorób zakaźnych wieku dziecięcego.

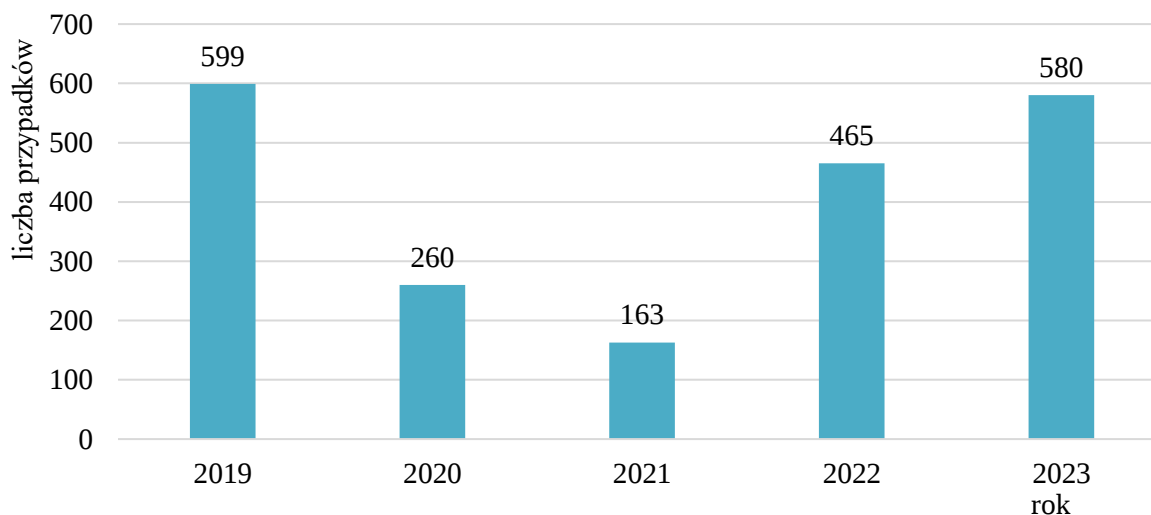
W 2023 r. odnotowano o 24,8% więcej przypadków zachorowań na ospę wietrzną niż w roku poprzednim (2023 r. – 580 przypadków, 2022 r. – 465). Zachorowały 284 dziewczęta/kobiety (49% ogółu zachorowań) oraz 296 chłopców/mężczyzn (51% ogółu zachorowań).

Ospę wietrzną rozpoznano u 21 mieszkańców Chełmży oraz 559 osób zamieszkałych na wsi. Najwięcej przypadków wystąpiło w grupie dzieci do 9 roku życia (500 przypadków, tj. 86,2% ogółu zachorowań).

Leczeniem ambulatoryjnym objęto 576 chorych. W przypadku 4 osób konieczne było wdrożenie leczenia szpitalnego.

Najskuteczniejszym działaniem profilaktycznym zapobiegającym tej chorobie jest szczepienie. Na podstawie zgłoszeń zachorowań przesłanych przez podmioty lecznicze ustalono, że 575 chorych nie było zaszczepionych przeciwko ospie wietrznej. Zgodnie z obowiązującym programem szczepień obowiązkowe szczepienia przeciwko ospie wietrznej przeprowadza się wyłącznie dla dzieci narażonych na zakażenie ze względu na obciążenie niektórymi ciężkimi chorobami lub ze względów środowiskowych. Duża liczba zachorowań na ospę wietrzną wśród dzieci potwierdza zasadność objęcia szczepieniami ochronnymi pozostałych dzieci.

**Zachorowania na ospę wietrzną w latach 2019-2023
na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego**

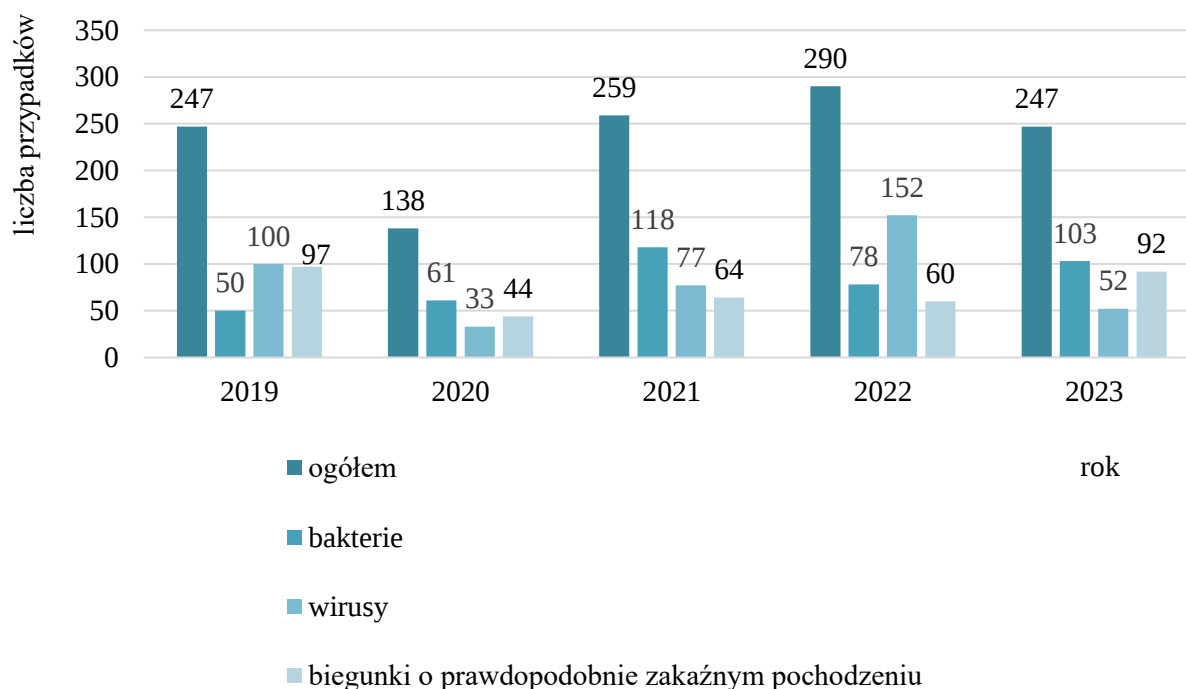
Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe wywołane przez czynniki biologiczne

Zatrucia i zakażenia pokarmowe to grupa chorób o bardzo zróżnicowanej etiologii, wyodrębniona w nadzorze epidemiologicznym ze względu na ważną rolę w zdrowiu publicznym. Główną przyczyną zachorowań jest spożycie pokarmu skażonego drobnoustrojami (wirusami, bakteriami, pasożytami) lub ich toksynami. W przypadku wirusów do zakażenia dochodzi również poprzez kontakt z osobą chorą lub kontakt ze skażonymi powierzchniami zanieczyszczonymi wirusami. Zapadalność na ww. jednostki chorobowe jest związana ze stanem sanitarno-higienicznym obiektów produkcji i obrotu żywnością, a także higieną przyrządzania i spożywania potraw w środowiskach domowych.

W 2023 r. odnotowano w powiecie toruńskim ziemskim o 14,8% mniej niż w roku poprzednim przypadków zatruc pokarmowych i zakażeń jelitowych wywołanych przez biologiczne czynniki chorobotwórcze (2023 r. – 247 przypadków, 2022 r. – 290); zarejestrowano:

- 103 zachorowania o etiologii bakteryjnej (2022 r. – 78),
- 52 zakażenia jelitowe wywołane przez wirusy (2022 r. – 152),
- 92 przypadki biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (2022 r. – 60).

Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe wywołane przez czynniki biologiczne w latach 2019-2023 na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego

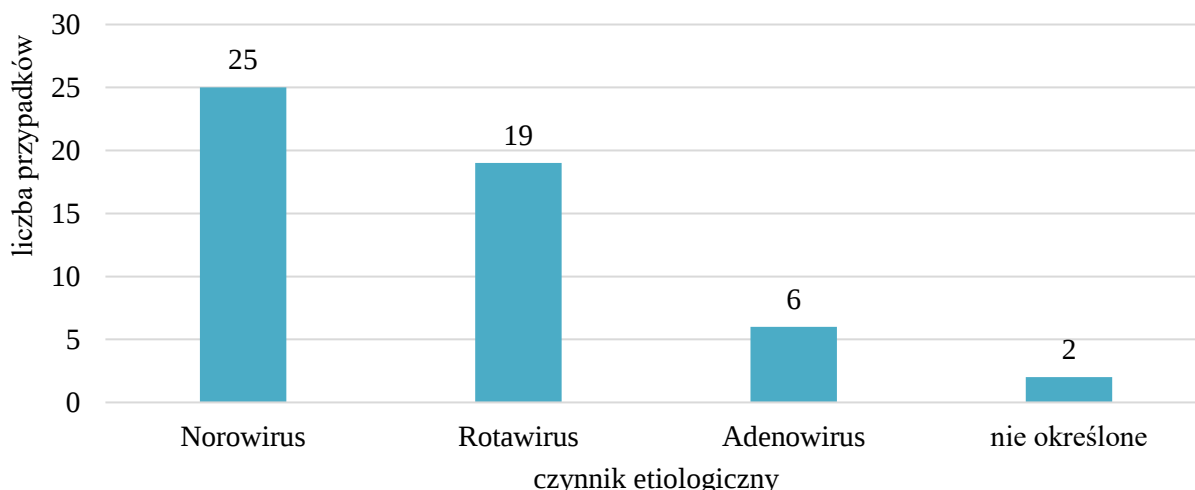
Wirusowe zakażenia jelitowe

W 2023 r. zgłoszono mniej niż w 2022 r. przypadków wirusowych zakażeń jelitowych (2023 r. – 52 przypadki, 2022 r. – 152 przypadki); zgłoszono:

- 25 przypadków zachorowań wywołanych przez **Norowirusy** (2022 r. – 17),
- 19 przypadków zachorowań wywołanych przez **Rotawirusy** (2022 r. – 99),
- 6 przypadków zachorowań wywołanych przez **Adenowirusy** (2022 r. – 36),
- w 2 przypadkach nie ustalono czynnika etiologicznego (2022 r. – 0 przypadków).

Zachorowało 31 chłopców/mężczyzn (59,6%) oraz 21 dziewcząt/kobiet (30,4%). Wirusowe zakażenia jelitowe rozpoznano u 7 mieszkańców Chełmży oraz u 45 mieszkańców wsi. Spośród 52 zgłoszonych przypadków 21 zachorowań (40,4%) dotyczyło dzieci do 2 lat (2022 r. – 62 przypadki, 40,8%). Hospitalizacji wymagało 49 osób (94,2%), w tym 21 dzieci do 2 roku życia (100%) (w 2022 r. hospitalizowano 140 osób, w tym 47 dzieci do 2 roku życia). W 2023 r. leczenie ambulatoryjne wdrożono w 3 przypadkach (2022 r. – 140 przypadków).

Etiologia wirusowych zatruc pokarmowych w 2023 r. na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego.

W 2023 r. zgłoszono 1 ognisko wirusowych zakażeń jelitowych (w 2022 r. – 0). Zbiorowe zatrucie pokarmowe wywołane przez rotawirusy wystąpiło wśród członków 5 osobowej rodziny (2 osoby dorosłe oraz 3 dzieci) z Papowa Toruńskiego. Zakażenie układu pokarmowego przebiegało pod postacią biegunek, wymiotów oraz gorączki. Z powodu objawów zachorowania dzieci hospitalizowano.

W trakcie prowadzonego dochodzenia epidemiologicznego nie udało się ustalić nośnika zatrucia pokarmowego dla pierwszej osoby chorej w ognisku. W świetle zgromadzonego materiału ustalono, że do zachorowania pierwszego domownika doszło najprawdopodobniej na skutek nieprzestrzegania zasad higieny rąk. Wśród domowników zakażenie szerzyło się drogą kontaktów bezpośrednich z osobą, która zachorowała jako pierwsza oraz pośrednich – ze skażonymi powierzchniami i przedmiotami w miejscu zamieszkania.

Bakteryjne zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe

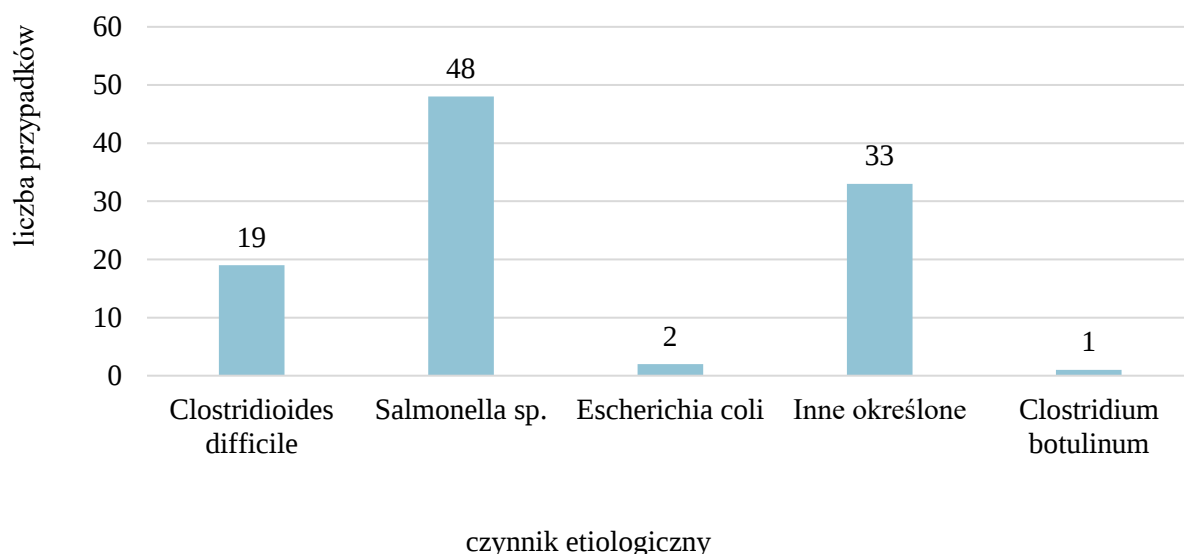
W 2023 r. odnotowano 103 przypadki bakteryjnych zakażeń pokarmowych, tj. o 32% więcej zachorowań niż w 2022 r. (78 przypadków); zgłoszono:

- 19 przypadków zakażeń jelitowych wywołanych przez toksynotwórcze laseczki *Clostridioides difficile* (2022 r. – 26),
- 48 przypadków zachorowań wywołanych przez pałeczki *Salmonella sp.* (2022 r. – 22),
- 2 przypadki zachorowań wywołanych przez pałeczki *Escherichia coli* (2022 r. – 3),
- 33 przypadki innych określonych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Campylobacter* (2022 r. – 26),
- 1 przypadek bakteryjnego zatrucia pokarmowego wywołanego przez *Clostridium botulinum* (2022 r. – 0),
- nie zgłoszono żadnego przypadku zatruc pokarmowych wywołanych przez *Yersinia enterocolitica* lub *pseudotuberculosis* (2022 r. – 1).

Zachorowało 51 dziewcząt/kobiet (49,5%) oraz 52 chłopców/mężczyzn (50,5%). Leczenia szpitalnego wymagało 88 osób. Pozostałych chorych leczono w warunkach ambulatoryjnych. Bakteryjne zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe rozpoznano u 15 mieszkańców Chełmży oraz 88 osób zamieszkałych na wsi.

W 2023 r. z powodu zakażenia jelita cienkiego i grubego wywołanego przez laseczki *Clostridioides difficile* zmarły 3 osoby (2022 r. – 4 zgony).

Etiologia bakteryjnych zatruc pokarmowych w 2023 r. na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego

W 2023 r. w powiecie toruńskim ziemskim odnotowano 3 ogniska zbiorowych zatruc pokarmowych. Czynnikiem etiologicznym zachorowań w ogniskach były pałeczki **Salmonella grupa D** (2 ogniska) oraz **Salmonella Enteritidis** (1 ognisko). Wszystkie ogniska zatruc pokarmowych wystąpiły w mieszkaniach prywatnych. Nie zgłaszano ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych o etiologii bakteryjnej w obiektach żywienia zbiorowego (restauracje, bary). Łącznie w 3 ogniskach zachorowało 12 osób (6 osób dorosłych oraz 6 dzieci). Leczenia szpitalnego wymagało 6 osób (1 osoba dorosła, 5 dzieci). W kale pobranym od chorych stwierdzono obecność pałeczek **Salmonella**.

W toku prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych ustalono, że prawdopodobnym nośnikiem zatruc pokarmowych były: tatar wołowy z żółtkiem jaja kurzego (nośnik zatrucia w 2 ogniskach) oraz kotlety z piersi z kurczaka w panierce z jajka i bułki tartej (nośnik zatrucia w 1 ognisku). Do przygotowania każdej z ww. potraw użyto prawdopodobnie pierwotnie skażonych jaj kurzych. Czynniki sprzyjające występowaniu zachorowań w ogniskach było nieprzestrzeganie zasad higieny podczas przygotowania posiłku (brak mycia rąk oraz brak mycia/wyparzania jaj kurzych) a także brak lub zbyt krótki czas obróbki termicznej potrawy.

Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do 2 lat

W 2023 r. zarejestrowano 45 przypadków zachorowań u dzieci do lat 2 (2022 r. – 32). Zachorowało 25 chłopców (55,6%) i 20 dziewczynek (44,4%). Hospitalizowano 29 dzieci. Leczenie ambulatoryjne wdrożono w 16 przypadkach. Przeprowadzone badania kału nie pozwoliły ustalić etiologii zachorowań.

Aby skutecznie zapobiegać występowaniu chorób przenoszonych drogą pokarmową należy zawsze przestrzegać tzw. **5 kroków do bezpiecznej żywności**:

1. Utrzymywać czystość rąk przed przygotowaniem i spożywaniem żywności oraz miejsc, w których są przyrządzane posiłki.
2. Oddzielać żywność surową od ugotowanej.
3. Poddawać żywność właściwej obróbce termicznej (gotowanie, pieczenie itp.).
4. Przechowywać żywność w prawidłowych warunkach chłodniczych.
5. Używać bezpiecznej wody i żywności.

Choroby przenoszone przez naruszenie ciągłości tkanek

W omawianym okresie zgłoszono podobną jak w roku poprzednim liczbę przypadków **wirusowego zapalenia wątroby typu B (wzw typu B)** – w 2023 r. odnotowano 11 przypadków (2022 r. – 12).

Zachorowało 5 kobiet oraz 6 mężczyzn. Zakażenia potwierdzono u osób w wieku powyżej 29 lat. W Chełmży wystąpiły 2 zachorowania, na wsi – 9. Wszystkie osoby zakażone leczono ambulatoryjnie.

Skutecznym sposobem zapobiegania zakażeniom wywołanym przez wirus zapalenia wątroby typu B (Hepatitis B Virus – **HBV**) są szczepienia ochronne. Na podstawie zgromadzonej dokumentacji ustalono, że 6 osób nie było zaszczepionych przeciwko wzw typu B, w 2 przypadkach stanu uodpornienia nie ustalono. Analiza możliwych dróg zakażeń wykazała, że osoby chore miały wykonywane zabiegi medyczne wymagające przerwania ciągłości tkanek (operacje, iniekcje, pobrania krwi, wlewy dożylnie, leczenie stomatologiczne) jak również poddawały się zabiegom niemedycznym podczas których mogło dojść do zakażenia (tatuażowanie). Ponadto niektóre osoby mogły ulec zakażeniu w trakcie pobytu w zakładach, podczas przypadkowych kontaktów seksualnych lub przyjmowania narkotyków.

W omawianym okresie zgłoszono także podobną jak w roku poprzednim liczbę przypadków **wirusowego zapalenia wątroby typu C (wzw typu C)** – w 2023 r. odnotowano 9 przypadków (2022 r. – 8).

Zachorowały 2 kobiety oraz 7 mężczyzn. Zakażenia potwierdzono u osób w wieku powyżej 32 lat. W Chełmży wystąpiły 2 zachorowania, na wsi – 7. Z powodu zakażenia hospitalizowano 3 osoby, pozostałe 6 osób leczono w warunkach ambulatoryjnych.

Z powodu braku możliwości czynnego uodparniania przeciwko wzw typu C kluczowe w profilaktyce zakażeń wirusem zapalenia wątroby typu C (Hepatitis C Virus – HCV) jest upowszechnianie wiedzy oraz edukacja o medycznych i pozamedycznych drogach przenoszenia zakażenia.

W wyniku przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych ustalono, że prawdopodobnym źródłem zakażenia HCV mogły być zarówno zabiegi medyczne, jak i niemedyczne (zranienia w zakładach fryzjerskich). Na zakażenie HCV w środowisku pracy narażona była 1 osoba pracująca w podmiocie leczniczym.

Osoby szczególnie narażone na zakażenie w wyniku styczności z osobą zakażoną HBV kierowane są – w ramach działań przeciwepidemicznych podejmowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną – do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej celem przeprowadzenia obserwacji lekarskiej i wykonania szczepień przeciwko wzw typu B w przypadku ich braku.

Osoby zakażone HCV są kierowane do lekarza POZ celem uzupełnienia szczepień przeciwko wzw typu B, natomiast członkowie ich rodzin obejmowani są obserwacją lekarską.

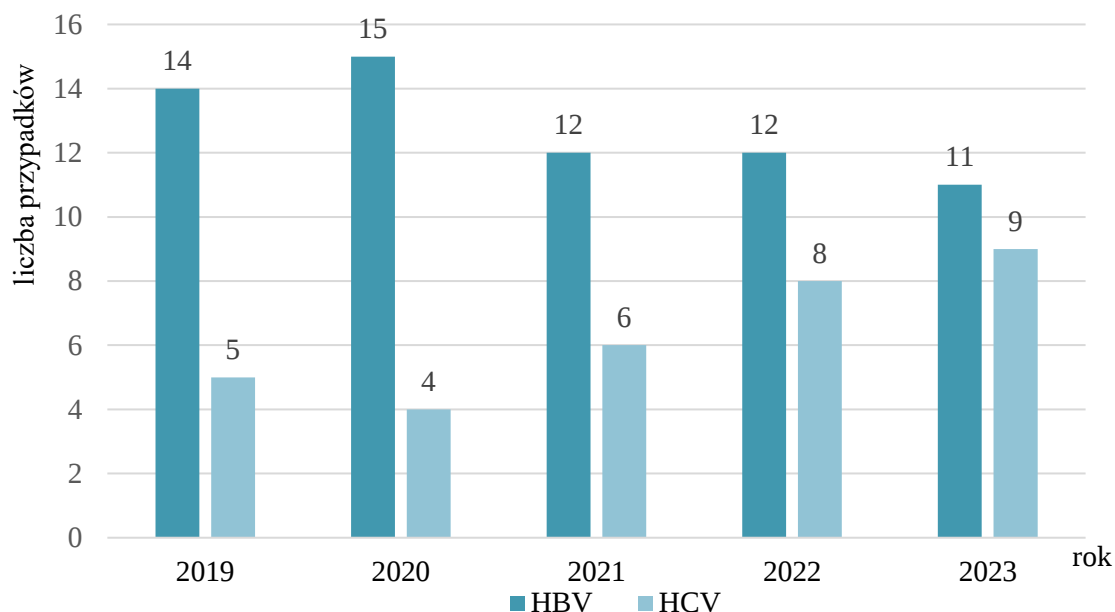
W 2023 r. w stosunku do osób ze styczności z chorym na wzw typu B wystosowano 8 pism do lekarzy POZ (16 pism w sprawie uzupełnienia szczepień, 2 pisma dotyczące obserwacji).

Szczepieniami przeciwko WZW typu B objęto 8 osób zakażonych HCV, natomiast 24 osoby z otoczenia zakażonych HCV skierowano do lekarzy POZ celem wykluczenia zakażenia.

W 2023 r., podobnie jak w 2022 r., zgłoszono 2 przypadki nowo wykrytych zakażeń **ludzkim wirusem zespołu niedoboru odporności – HIV** (*human immunodeficiency virus*). HIV wykryto u 2 mężczyzn w wieku 19 oraz 24 lat. Chorych leczono w warunkach szpitalnych.

W 2023 r. nie zgłoszono żadnego przypadku **zespołu nabytego upośledzenia odporności – AIDS** (*acquired immunodeficiency syndrome*), podczas gdy w 2022 r. zgłoszono 1 zachorowanie.

**Zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typb B i C w latach 2019-2023
na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego**

Gruźlica

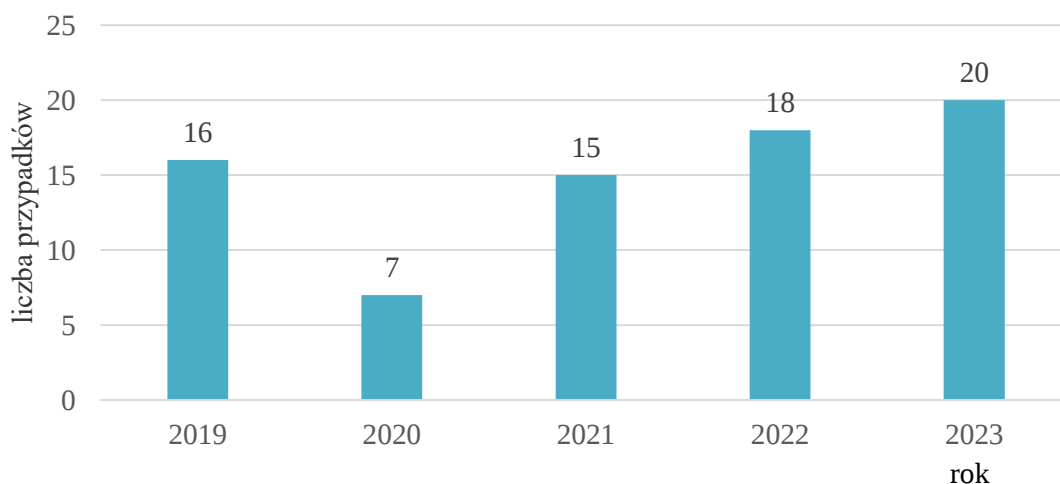
Gruźlica jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez prątki gruźlicy. To choroba wielonarządowa, która atakuje wszystkie organy i tkanki, a zwłaszcza układ oddechowy.

W 2023 r. w powiecie toruńskim ziemskim zarejestrowano 20 przypadków gruźlicy (2022 r. – 18). Zachorowało 5 kobiet oraz 15 mężczyzn. Zachorowania potwierdzono u osób w wieku od 24 do 82 lat. W Chełmży odnotowano 4 przypadki, na wsi 16 przypadków. Zachorowanie na gruźlicę było przyczyną 1 zgonu (2022 r. – 1 przypadek).

Od 2013 r. realizowany jest „**Program reorganizacji systemu nadzoru epidemiologicznego nad gruźlicą w województwie kujawsko-pomorskim**”. Głównym celem programu jest nadzór nad osobami z najbliższego kontaktu z osobą chorą w miejscu pracy lub miejscu zamieszkania.

W 2023 r. nadzorem przeciwepidemicznym objęto 20 osób chorych oraz 92 osoby z bliskiego kontaktu z chorymi.

**Zachorowania na gruźlicę w latach 2019-2023
na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego**

Choroby przenoszone drogą płciową

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu rejestruje zachorowania na choroby zakaźne przenoszone drogą płciową od lipca 2013 r.

W 2023 r. zgłoszono 3 przypadki **kili** (2022 r. – 0 przypadków). Zachorowało 3 mężczyzn w wieku 24, 25 oraz 35 lat. Z powodu zachorowania w warunkach szpitalnych leczono 1 mężczyznę. Zachorowania rozpoznano na podstawie objawów klinicznych oraz szczegółowych badań serologicznych surowicy krwi, w których uzyskano wyniki specyficzne dla zakażenia krętkiem białym (*Treponema pallidum*).

W 2023 r., podobnie jak w roku poprzednim, w powiecie toruńskim ziemskim nie odnotowano żadnego przypadku przypadków **rzeżączki** – choroby wywoływanej przez dwóinki rzeżączki (*Neisseria gonorrhoeae*).

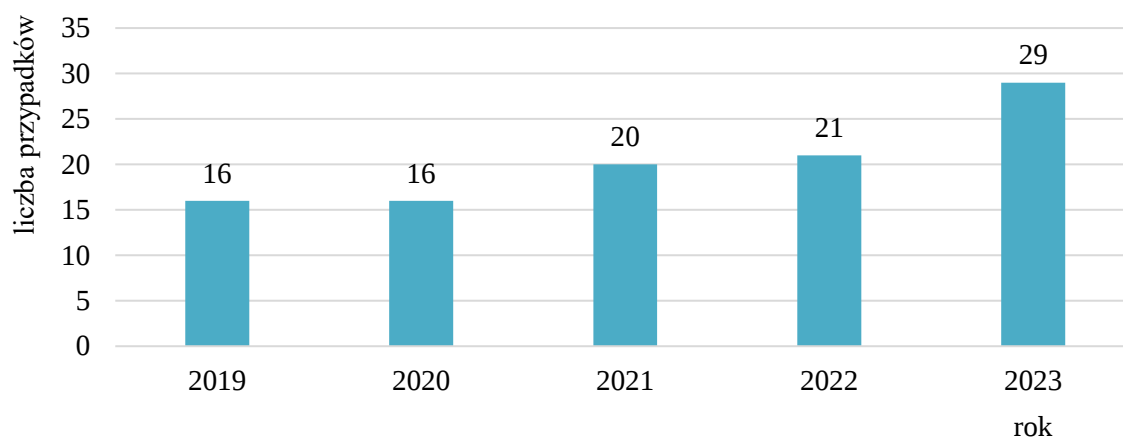
Choroby przenoszone przez kleszcze

Borelioza (choroba z Lyme) jest wieloukładową chorobą zakaźną przenoszoną przez kleszcze, wywołwana przez krętki *Borrelia burgdorferi*. W jej przebiegu można wyodrębnić fazę wczesną i późną choroby. Dla wczesnej postaci choroby charakterystyczne jest występowanie rozległej zmiany skórnej (rumienia). W późnej fazie zachorowania dochodzi do zakażenia wielu narządów i układów (nerwowego, kostno-stawowego, krążenia).

W 2023 r. na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego odnotowano o 38% więcej przypadków zachorowań na boreliozę niż w 2022 r. Zgłoszono 29 zachorowań (2022 r. – 21). Boreliozę rozpoznano u 14 kobiet oraz 15 mężczyzn. Zachorowało 2 mieszkańców Chełmży oraz 27 osób zamieszkujących na wsi. Najmłodsza osoba, u której rozpoznano boreliozę miała 4 lata, natomiast najstarsza 81 lat. Zmiana skórna (rumień wędrujący) wystąpiła u 26 pokąsanych, zapalenie stawów u 1 osoby, a objawy neuroboreliozy u 2 osób. Leczenie ambulatoryjne wdrożono w 26 przypadkach, 3 pacjentów wymagało leczenia szpitalnego.

Wszystkie przypadki boreliozy można powiązać z ekspozycją na zakażone kleszcze w czasie pobytu w lasach, na polach, działkach i w innych miejscach ich bytowania. Wobec braku możliwości czynnego uodparniania przeciwko boreliozie duże znaczenie w profilaktyce tej choroby ma podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie stosowania odpowiednich zabezpieczeń przed kleszczami (noszenie właściwej odzieży i obuwia, stosowanie repelentów) oraz właściwe postępowania w przypadku ukłucia przez kleszcza.

**Borelioza w latach 2019-2023
na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego**

W 2023 r., podobnie jak w 2022 r., w powiecie toruńskim ziemskim nie odnotowano ani jednego przypadku **kleszczowego zapalenia mózgu** – wirusowej choroby wywoływanej przez flawiowirusy.

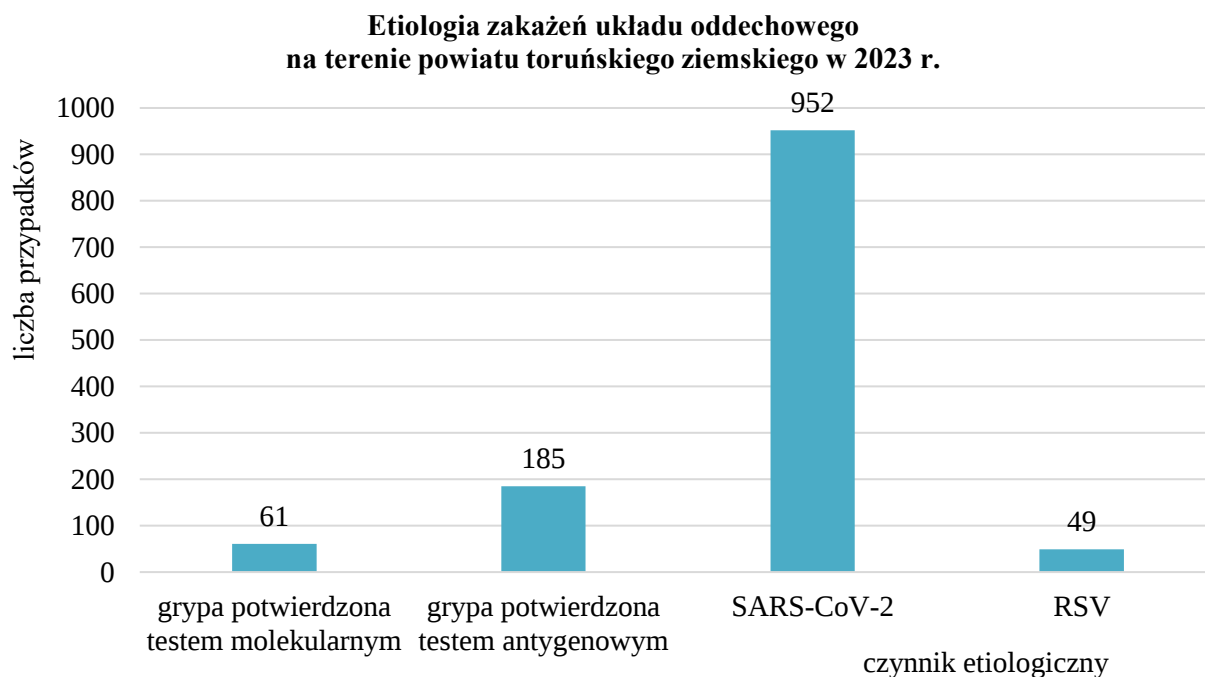
Kleszczowe zapalenie mózgu ma najczęściej dwufazowy przebieg. Charakterystycznymi objawami dla fazy pierwszej jest gorączka, ból mięśni, oraz inne objawy przypominające grypę. W fazie drugiej tzw. neurologicznej dochodzi do zajęcia struktur centralnego układu nerwowego (opon mózgowo-rdzeniowych, mózgu, rdzenia kręgowego). W fazie tej pojawia się gorączka, silny ból głowy oraz objawy neurologiczne (sztywność karku, napady padaczkowe, porażenia, zaburzenia równowagi i świadomości).

Zakażenia dróg oddechowych

Infekcje dróg oddechowych należą do najczęściej występujących chorób zakaźnych. W 2023 r. zmianie uległ sposób rejestracji przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zakażeń dróg oddechowych wywołanych przez biologiczne czynniki chorobotwórcze.

Na potrzeby nadzoru podmioty lecznicze mają obowiązek zgłaszać zachorowania na: **grypę**, **COVID-19** (zakażenie SARS-CoV-2) oraz **RSV** (*respiratory syncytial virus*).

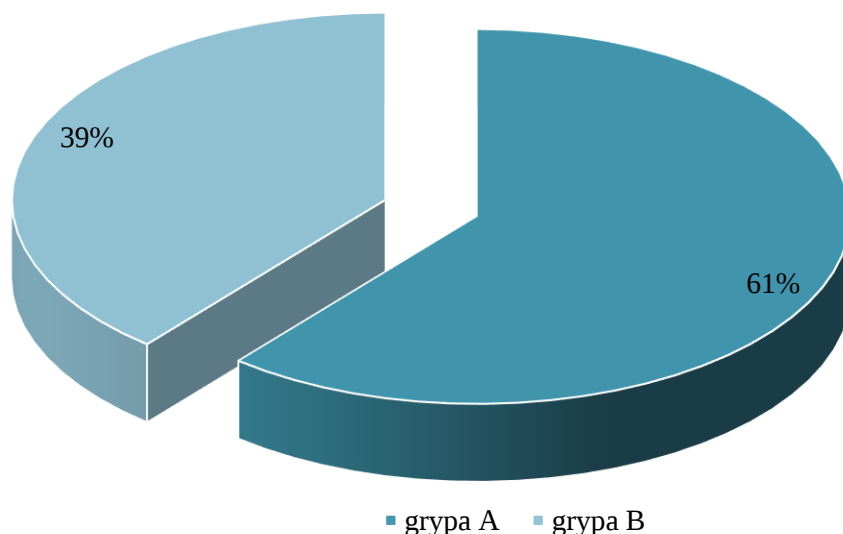
W 2023 r. zgłoszono 61 przypadków grypy potwierdzonej testem molekularnym, 185 przypadków grypy potwierdzonej wynikiem testu antygenowego, 952 przypadki zakażeń wirusem SARS-CoV-2 oraz 49 przypadków RSV. Z powodu zachorowania hospitalizowano 72 osoby. Pozostałe leczono w warunkach ambulatoryjnych.

W 2023 r. zgłoszono o 24,5% więcej niż w roku poprzednim przypadków zachorowań na grypę potwierdzoną testem genetycznym (2023 r. – 61 przypadków, 2022 r. – 49).

U 37 osób (61% ogółu przypadków) zachorowanie wywołał wirus grypy typu A, u 24 osób (39% ogółu przypadków) – wirus grypy typu B.

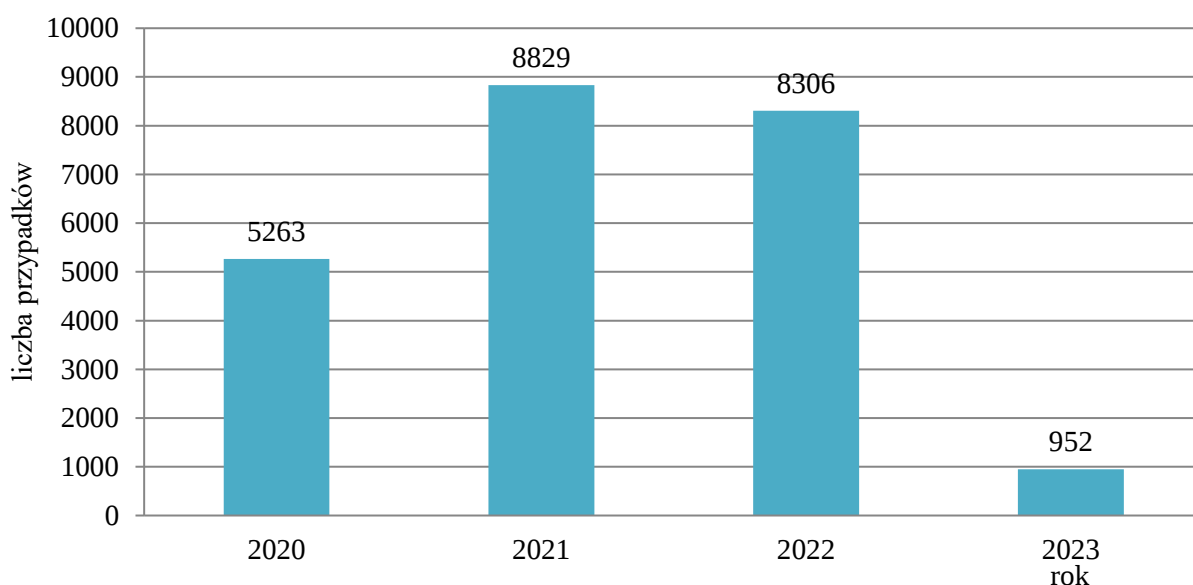
**Wyniki badań genotypowych wirusa grypy w 2023 r.
na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego**

W 2023 r. odnotowano w porównaniu z rokiem poprzednim znaczący spadek liczby zakażeń wywołanych przez koronawirus SARS-CoV-2 (2023 r. – 952 przypadki; 2022 r. – 8306). Zarejestrowano 3 ogniska zakażeń SARS-CoV-2 (2022 r. – 30 ognisk). Wszystkie ogniska wystąpiły w placówkach opieki zdrowotnej. Z powodu zachorowania zmarło 11 osób (2022 r. – 53 zgony).

Państwowa Inspekcja Sanitarna od 2022 r. prowadzi nadzór molekularny nad wariantami wirusa SARS-CoV-2. W 2023 r. do badań genetycznych przekazano 3 losowo wybrane próbki pobrane od mieszkańców powiatu toruńskiego ziemskiego, u których potwierdzono COVID-19. W 2 próbkach stwierdzono wariant omicron, w 1 próbce wykryto inny wariant wirusa.

**Zakażenia COVID-19 w latach 2020 - 2023
na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego**

Neuroinfekcje

Zakażenie ośrodkowego układu nerwowego (OUN) stanowi bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia. Najczęściej występującą postacią zakażeń OUN jest **zapalenie mózgu** oraz **zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (ZOMR)**.

Infekcje OUN mogą być wywołane przez bakterie, wirusy, grzyby lub pasożyty.

W 2023 r. zgłoszono 7 przypadków neuroinfekcji (w 2022 r. – 4); u mieszkańców powiatu toruńskiego ziemskiego wystąpiły:

- 2 przypadki neuroboreliozy (w 2022 r. – 3),
- 1 przypadek zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych wywołanego przez meningokoki *Neisseria meningitidis* (w 2022 r. – 1 przypadek zapalenia opon mózgowych/mózgu),
- 1 przypadek zapalenia opon mózgowych/mózgu wywołanego przez pneumokoki *Streptococcus pneumoniae* (w 2022 r. – 0),
- 1 przypadek wirusowego zapalenia opon mózgowych wywołanego przez enterowirusy (w 2022 r. – 0),
- 1 przypadek wirusowego zapalenia opon mózgowych wywołanego przez wirus ospy wietrznej (w 2022 r. – 0),
- 1 przypadek „zapalenia opon mózgowych innego i nieokreślonego” (w 2022 r. – 0).

Wszyscy chorzy byli hospitalizowani, a rozpoznanie potwierdzono na podstawie objawów klinicznych, ogólnego badania płynu mózgowo-rdzeniowego oraz diagnostycznych testów w kierunku najczęstszych czynników etiologicznych zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych (posiew, badania metoda PCR, testy lateksowe).

Choroby inwazyjne

a) Choroby wywołane przez *Streptococcus pyogenes*

Od wielu lat dominującą postacią kliniczną inwazyjnego zakażenia wywołanego przez *Streptococcus pyogenes* jest **róża** – choroba skóry przebiegająca z ostrym stanem zapalnym skóry i tkanki podskórnej. Choroba zgłaszana jest na podstawie objawów klinicznych.

W 2023 r. zgłoszono podobną jak w roku poprzednim liczbę zachorowań na różę (2023 r. – 10 przypadków, 2022 r. – 9). Zachorowało 8 kobiet oraz 2 mężczyzn; wszystkie przypadki dotyczyły osób dorosłych zamieszkałych na wsi. Hospitalizowano 4 osoby, a leczenie ambulatoryjne wdrożono w 6 przypadkach.

W 2023 r. w powiecie toruńskim ziemskim odnotowano 4 przypadki posocznicy wywołanej przez *Streptococcus pyogenes* (2022 r. – 0). Zachorowały 2 kobiety oraz 2 mężczyzn; zachorowania rozpoznano u 2 letniego dziecka oraz 3 osób dorosłych; wszystkie przypadki dotyczyły osób zamieszkałych na wsi. Chorych leczono w warunkach szpitalnych.

System nadzoru epidemiologicznego obejmuje również rejestrację nieinwazyjnego zakażenia *Streptococcus pyogenes* – **plonicę (szkarlatynę)**.

W 2023 r. odnotowano znaczący wzrost liczby zachorowań (2023 r. – 98 przypadków, 2022 r. – 26). Zachorowało 61 chłopców/mężczyzn (62,2%) oraz 37 dziewcząt/kobiet (37,8%). W Chełmży zachorowało 7 osób, pozostałe przypadki zachorowań wystąpiły wśród mieszkańców wsi. Wśród dzieci do 14 roku życia odnotowano 97 przypadków. Z powodu zakażenia hospitalizowano 2 osoby.

b) Choroby wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* (IChP)

Streptococcus pneumoniae (dwoinka zapalenia płuc, pneumokok) jest chorobotwórczym drobnoustrojem wywołującym **inwazyjną chorobę pneumokokową**. Najczęściej rejestrowaną postacią kliniczną inwazyjnej choroby pneumokokowej jest posocznica i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Skuteczną metodą zapobiegania inwazyjnej chorobie pneumokokowej są szczepienia ochronne.

W 2023 r. zgłoszono 11 przypadków inwazyjnej choroby pneumokokowej (2022 r. – 3); u 10 osób rozpoznano posocznicę wywołaną przez *S. pneumoniae*, a u 1 osoby posocznicę i zapalenie opon mózgowych/mózgu. Zachorowało 5 kobiet oraz 6 mężczyzn. Większość chorych mieszka na wsi (wieś – 10 przypadków, miasto Chełmża – 1 przypadek). Zachorowanie potwierdzono u 3 letniego dziecka oraz 10 osób dorosłych. Wszyscy chorzy wymagali leczenia szpitalnego.

c) Choroby wywołane przez *Neisseria meningitidis*

W 2023 r. podobnie jak roku poprzednim zgłoszono 1 przypadek choroby wywołanej przez *Neisseria meningitidis*. Posocznicę oraz zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych rozpoznano u 58 letniej kobiety zamieszkałej w Chełmży. Chorą hospitalizowano.

d) Choroby wywołane przez *Haemophilus influenzae*

Zakażenie bakterią *Haemophilus influenzae* szerzy się drogą kropelkową lub przez bezpośredni kontakt z wydzieliną dróg oddechowych chorego.

W 2023 r. podobnie jak w roku poprzednim nie odnotowano żadnego przypadku.

Pokąsania przez zwierzęta oraz inne narażenia na zachorowania na wściekliznę

Łączna liczba pokąsań przez zwierzęta na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego w 2023 r. wyniosła 152 przypadki, tj. o 44,8% przypadków więcej niż w roku poprzednim (105 przypadków).

Podobnie jak w poprzednich latach najczęstsze były pokąsania przez psy (116) oraz koty (30). Ponadto w 2023 r. odnotowano pokąsania przez: szczura dzikiego (1), mysz (1), lisa (1), kreta (1), jeża (1) oraz knura (1).

W ramach współpracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej z Inspekcją Weterynaryjną Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu przekazał Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Toruniu dane 111 właścicieli zwierząt, które pokąsały inne osoby, celem przeprowadzenia obserwacji weterynaryjnej wykluczającej wściekliznę. W trakcie obserwacji u żadnego ze zwierząt nie potwierdzono wścieklizny.

Z powodu braku możliwości prowadzenia obserwacji weterynaryjnej szczepienia przeciwko wściekliznie przeprowadzono u 41 osób (27% ogółu pokąsanych). W 2022 r. ponarażeniowo zaszczepiono 36 osób pokąsanych (34%).

Wykonawstwo szczepień ochronnych

Program Szczepień Ochronnych (PSO) w Polsce co roku jest aktualizowany Komunikatem Głównego Inspektora Sanitarnego; składa się z następujących części:

- I. Szczepienia obowiązkowe.
 - A. Szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży według wieku – kalendarz szczepień.
 - B. Szczepienia obowiązkowe osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi.
 - C. Szczepienia poekspozycyjne.
- II. Szczepienia zalecane.
- III. Informacje uzupełniające – zasady szczepień przeciw wybranym chorobom zakaźnym.
- IV. Ogólne zasady przeprowadzania i organizacji szczepień

Stan uodpornienia dzieci do 2 roku życia

W 2023 r. szczepieniom przeciwko gruźlicy podlegały 572 noworodki, spośród których zaszczepiono 561 (98,1%). Stan uodpornienia niemowląt w pierwszym roku życia przeciwko wzv typu B wyniósł 88,6% (zaszczepiono 507 dzieci).

W 2021 r. do PSO wprowadzono obowiązkowe szczepienia przeciwko rotawirusom dla dzieci urodzonych po 31.12.2020 r.:

- z rocznika 2022 uodporniono 576 dzieci (93%),
- z rocznika 2023 uodporniono 378 dzieci (66,1%).

Od 2 miesiąca życia do 2 roku życia dzieci podlegają obowiązkowym cyklom szczepień przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, poliomyelitis, Haemophilus influenzae typu b oraz (od 2017 r.) przeciwko zakażeniom Streptococcus pneumoniae, które wykonywane są równocześnie.

W drugim roku życia dzieci zostały uodpornione przeciwko:

- błonicy, tężcowi, krztuścowi, Haemophilus influenzae typu b, poliomyelitis w 97,6% (604 dzieci)
- zakażeniom Streptococcus pneumoniae w 98,1% (607 dzieci),
- odrze, śwince, różyczce w 80,3% (497 dzieci).

Realizacja obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci do 2. roku życia na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego w latach 2019 – 2023 (procent zaszczepionych)

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
BCG	98,2	98,9	97,4	98,9	98,1
WZW typu B	83	86,1	85,1	87,7	88,6
Zakażenia rotawirusami	0	0	52,7	61,3	66,1
Błonica, tężec, krztusiec	98,3	97,7	96,9	97	97,6
Poliomyelitis	98,3	97,7	97,1	97	97,6
Haemophilus influenzae typu b	98,3	97,7	97,1	97	97,6
Streptococcus pneumoniae	99	97,1	97,9	97,5	98,1
MMR – odra, świnka, różyczka	82,4	82,6	77	76,7	80,3

Stan uodpornienia dzieci i młodzieży w wieku szkolnym

W 2023 r. pierwszej dawce szczepienia przypominającego przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis podlegało 854 dzieci w 6 roku życia; stan uodpornienia przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi wyniósł 72,2% (617 dzieci), a przeciwko poliomyelitis – 72,4 % (618 dzieci). Od 2019 r. wprowadzono do PSO szczepienie przypominające przeciwko odrze, śwince i różyczce w 6 roku życia; z rocznika 2018 zaszczepiono 617 dzieci (72,2%).

Drugiej dawce szczepienia przypominającego przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi podlegała młodzież w 14 roku życia (1034 osoby); zaszczepiono 870 osób (84,1%).

Trzeciej dawce szczepienia przypominającego podlegała młodzież w 19 roku życia (912 osób), zaszczepiono 666 osób (73%).

**Realizacja obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży szkolnej
na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego
w latach 2019 – 2023 (procent zaszczepionych)**

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
blonica, tężec, krztusiec w 6 r. ż.	83,4	78,9	70,7	64,9	72,2
poliomyelitis w 6 r. ż.	83,4	78,9	70,7	64,9	72,4
MMR - odra, świnka, różyczka w 6 r. ż.	81,3	77,4	70,5	65,1	72,2
dTap - blonica, tężec, krztusiec w 14 r. ż.	88,6	81,3	68,6	77,4	84,1
Td - tężec, blonica w 19 r. ż.	91,5	72,6	65,3	67,5	73

**Realizacja wybranych szczepień zalecanych
na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego
w latach 2019 – 2023 (liczba zaszczepionych)**

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
WZW typu A	24	29	12	5	7
Zakażenie Neisseria meningitidis	61	90	90	97	95
Zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego	44	38	15	73	115
Dur brzuszny	8	16	0	0	5
Kleszczowe zapalenie mózgu	124	80	50	70	102
Żółta gorączka	2	0	0	0	0
Grypa	1821	2361	3099	2283	2881

Wśród osób zaszczepionych przeciwko zakażeniom brodawczaka ludzkiego w 2023 r. nie wykazano osób szczepionych w ramach **powszechnego programu szczepień przeciw HPV** (dotyczy roczników 2010 i 2011).

Szczepienie przeciwko ospie wietrznej przeprowadzono u 85 dzieci narażonych w ramach szczepień obowiązkowych i u 54 osób w ramach szczepień zalecanych. Szczepienie przeciwko tężcowi przeprowadzono profilaktycznie u 44 osób oraz po narażeniu u 859 osób.

W 2023 r. lekarze prowadzący działalność leczniczą na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego zgłosili **15 niepożądanych odczynów poszczepiennych**, w tym 13 łagodnych i 2 o charakterze poważnym.

W 2023 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu zgłoszono z placówek ochrony zdrowia 203 osoby uchylające się od obowiązku szczepień, w tym osoby dorosłe narażone na zakażenie wścieklizną oraz osobę szczególnie narażoną na zakażenie w wyniku styczności z osobą zakażoną HBV, podlegające obowiązkowi szczepień.

Ogółem w powiecie toruńskim ziemskim nie zaszczepiono zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych 204 osób, w tym 8 osób pokąsanych przez nieznane psy i 1 osobę dorosłą narażoną na zakażenie HBV.

Wystawiono 156 upomnień dotyczących wezwań do wykonania obowiązku szczepień, 96 tytułów wykonawczych, 21 postanowień dotyczących zarzutów w sprawie egzekucji administracyjnej. Prowadzono także działania edukacyjne.

Wnioski

1. W 2023 r. odnotowano znaczący wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim liczby zachorowań na ospę wietrzną (o 24,8%), boreliozę (o 38%), płonicę (o 277%) oraz posocznicę wywołaną przez *Streptococcus pneumoniae* (o 267%).
2. W 2023 r. zarejestrowano więcej niż w roku poprzednim przypadków krztuśca, grypy potwierdzonej testem molekularnym, kiły, posocznic wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae* oraz przypadków pokąsań przez zwierzęta.
3. W 2023 r. zgłoszono podobną jak w roku poprzednim liczbę zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B, wirusowe zapalenie wątroby typu C, gruźlicę oraz neuroinfekcje.
4. W 2023 r. znaczącej poprawie uległa sytuacja w zakresie zatruć pokarmowych i zakażeń jelitowych – zarejestrowano o 40,3% mniej przypadków, niż w poprzednim roku.
5. W 2023 r. zgłoszono mniej przypadków zakażeń układu oddechowego wywołanych przez wirus SARS-CoV-2 (2023 r. – 952 przypadki, 2022 r. – 8306 przypadków).
6. Powszechny program szczepień przeciw HPV realizujący założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030 zapewne znacząco przyczyni się do zmniejszenia liczby zachorowań na raka szyjki macicy, a także inne choroby nowotworowe.
7. Niepokojąco wzrasta liczba rodziców uchylających się od obowiązku szczepień swoich dzieci co w konsekwencji może doprowadzić do nawrotu epidemii groźnych chorób zakaźnych.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI HIGIENY ŚRODOWISKA

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Mieszkańcy powiatu toruńskiego ziemskiego zaopatrywani są w wodę pochodzącą z 14 wodociągów publicznych. Dodatkowo mieszkańcy 5 gmin (Lubicz, Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka i Zławieś Wielka) oprócz wody z wodociągów gminnych mogą korzystać również z wody dostarczanej z wodociągu Toruń, administrowanego przez firmę Toruńskie Wodociągi Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Toruniu, ul. Rybaki 31-35. Wodociąg Toruń ujęty jest w grupie wodociągów raportowanych do Komisji Europejskiej. Woda zasilająca wodociąg Toruń uzyskiwana jest z ujęcia powierzchniowego w Lubiczu oraz z ujęć podziemnych, zlokalizowanych w Jedwabnie (gm. Lubicz), Wielkiej Nieszawce (gm. Wielka Nieszawka) i Toruniu – Czerniewicach.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu znajdują się również 2 indywidualne ujęcia wody na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego, z których woda wykorzystywana jest w ramach działalności gospodarczej. Podmioty wykorzystujące wodę z ujęć indywidualnych dostarczały wodę przydatną do spożycia przez ludzi, odpowiadającą wymaganiom obowiązującego rozporządzenia.

W 2023 r. w pojedynczych próbkach wody pobranych z wodociągów publicznych z terenu powiatu toruńskiego ziemskiego występowały chwilowe przekroczenia wskaźników fizykochemicznych lub bakteriologicznych, nie stwarzające jednak zagrożeń dla zdrowia konsumentów. W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał:

- decyzję stwierdzającą brak przydatności wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, dostarczanej z Wodociągu Warszawice (gm. Łubianka) – z uwagi na przekroczenia wskaźników mikrobiologicznych (stwierdzono bakterie grupy coli powyżej 10 jtk/100 ml wody);
- 2 decyzje stwierdzające warunkową przydatność wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, dostarczanej z Wodociągu Siemoń (gm. Zławieś Wielka) – z uwagi na przekroczenie parametru manganu oraz obecności bakterii grupy coli (stwierdzenie obecności bakterii grupy coli poniżej 10 jtk/100 ml wody).

Po podjętych przez ww. producentów wody działań naprawczych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu stwierdził, że jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi spełnia wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294 ze zm.).

Ponadto nadal obowiązuje wydana w 2022 r. przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu decyzja stwierdzająca warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi (z uwagi na przekroczenie parametru w zakresie jonu amonu) w stacji uzdatniania wody Wodociągu Siemoń (gm. Zławieś Wielka). Termin wykonania zaleceń ustalono obecnie na dzień 31 lipca 2024 r.

W 2023 r. zakończono modernizację stacji uzdatniania wody w Świerczynach (gm. Łysomice) – polegającą na całościowej wymianie urządzeń oraz stacji uzdatniania wody w Gostkowie (gm. Łysomice) – polegającą na modernizacji systemu wodociągowego. Z kolei na poprawę zaopatrzenia w wodę miasta Chełmży wpłynie wybudowanie nowego zbiornika retencyjnego o poj. 450 m³ (poprzedni o poj. 350 m³ został wyłączony).

Po przeprowadzonych działaniach naprawczych wszystkie wodociągi, funkcjonujące na terenie powiatu toruńskiego, dostarczały w 2023 r. wodę przydatną do spożycia, spełniającą wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Na bezpieczne dla zdrowia zaopatrzenie w wodę mieszkańców powiatu toruńskiego ziemskiego ma wpływ dobra współpraca producentów wody z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Toruniu.

W 2023 r. producenci wody prawidłowo prowadzili wewnętrzny monitoring jakości wody zgodnie z harmonogramem badań, ustalonym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Toruniu.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 537) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu prowadzi bieżący nadzór sanitarny nad jakością wody do spożycia z wodociągów i ujęć na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego, pobierając do badań próbki wody. Weryfikowane jest także wywiązywanie się producentów wody z realizacji badań jakości wody zgodnie z ustalonym harmonogramem kontroli wewnętrznej oraz z terminowego przekazywania sprawozdań z badań jakości wody.

Na podstawie monitoringu jakości wody do spożycia, prowadzonego przez producentów wody oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu, należy stwierdzić, że woda dostarczana mieszkańcom gmin powiatu toruńskiego ziemskiego jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych oraz substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.

W 2023 r. stan sanitarno-higieniczny obiektów użyteczności publicznej na podstawie przeprowadzonych kontroli można ocenić jako dobry.

Skontrolowano 41 zakładów fryzjersko-kosmetycznych oraz 6 obiektów świadczących usługi hotelarskie.

Jedynie w 2 obiektach świadczących usługi hotelarskie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu higienicznego i technicznego. Właściciela jednego z obiektów ukarano grzywną w drodze mandatu karnego. Wydano 1 decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności, dotyczącą natychmiastowego wyłączenia z eksploatacji niecki basenowej i jacuzzi udostępnianych gościom hotelowym oraz 1 decyzję nakazującą usunięcie stwierdzonych w czasie kontroli nieprawidłowości.

W związku z tym, że największe potencjalne zagrożenie zdrowotne związane jest z wykonywaniem zabiegów naruszających ciągłość tkanek, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w czasie kontroli zwracają szczególną uwagę na dezynfekcję i sterylizację narzędzi kosmetycznych i fryzjerskich. W zakładach usługowych, w których przy wykonywaniu zabiegów dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek, opracowane są i wdrożone procedury zapewniające ochronę klientów i personelu, przed zakażeniami chorobami zakaźnymi. W skontrolowanych zakładach sterylizacja narzędzi prowadzona jest w miejscu prowadzonych usług przy użyciu autoklawów, a proces sterylizacji podlega regularnym kontrolom.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą w ostatnich latach wzmożony nadzór nad solariami. Kontrole prowadzone są w związku z przepisami ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz. U. z 2017 r. poz. 2111), obejmując m. in. zagadnienia takie jak obowiązek całkowitego zakazu promocji i reklamy usług w zakresie udostępniania solarium oraz zakaz udostępniania solarium osobom nieletnim. Kontrolowane jest także spełnianie przez właścicieli solarium wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium (Dz. U. z 2018 r. poz. 275). Przeprowadzone kontrole wykazały, że wszystkie podmioty prowadzące powyższą działalność spełniają ww. przepisy.

Pływalnie.

W 2023 r. na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego funkcjonowały 2 kryte pływalnie – pływalnia w Chełmży, zarządzana przez Ośrodek Sportu i Turystyki w Chełmży oraz pływalnia w Wielkiej Nieszawce, zarządzana przez Centrum Sportu i Rekreacji „OLENDER” w Wielkiej Nieszawce.

Stan sanitarno-techniczny obu ww. krytych pływalni nie budził zastrzeżeń.

W 2023 r. z ww. pływalni pobrano do badań 307 prób; w tym 292 prób zostało pobranych przez zarządzających pływalniami w ramach kontroli wewnętrznej, a 15 prób zostało pobranych w ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu. Przekroczenia oznaczanych parametrów w wodzie do kąpielii stwierdzono w 18 próbach (5,86% spośród wszystkich zbadanych prób); zakwestionowano:

- ogólną liczbę mikroorganizmów w temp. $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h w 2 próbach wody wprowadzanej do niecki basenowej (0,7% ogółu zbadanych prób);
- obecność bakterii *Legionella* sp. w łącznie 6 próbach – w 1 próbie wody wprowadzanej do niecki basenowej i w 5 próbach wody pobranej z natrysków (2%);
- stężenie chloroformu w 11 próbach (4%).

Jakość wody w pływalniach na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego w ciągu roku nie spełniała okresowo wymagań wody do kąpielii ze względu na jakość mikrobiologiczną oraz przekroczenia dopuszczalnego stężenia chloroformu. W wyniku działań naprawczych podjętych przez zarządzających pływalniami uzyskano poprawę jakości wody w zakresie mikrobiologicznym oraz fizyko-chemicznym. Kryta pływalnia w Chełmży prowadzi nadal działania naprawcze w celu poprawy jakości wody ciepłej w natryskach.

Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii

Na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego w 2023 r. funkcjonowały 3 kąpieliska – na Jeziorze Kamionkowskim w Kamionkach Małych (gm. Łysomice), na Jeziorze Chełmżyńskim w Chełmży przy ul. Łaziennej oraz na Jeziorze Józefowo w Józefowie (gm. Lubicz).

Organizatorzy wszystkich kąpielisk sporządzili prawidłowo harmonogramy badań i regularnie prowadzili badania wody do kąpielii. Jakość wody we wszystkich kąpieliskach przed rozpoczęciem oraz w trakcie sezonu letniego spełniała wymagania dla wody przeznaczonej do kąpielii. Nie stwierdzono również występowania zakwitów sinic lub innych zanieczyszczeń wody.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał w ciągu 2023 r. ogółem 12 bieżących ocen jakości wody do kąpielii, w których stwierdzono przydatność wody do kąpielii. Na zakończenie sezonu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał pozytywne oceny sezonowe jakości wody we wszystkich kąpieliskach; sporządzono także klasyfikację jakości wody – wodę w kąpieliskach w Kamionkach Małych i w Chełmży uznano za doskonałą, a w kąpielisku w Józefowie zaklasyfikowano jako dobrą.

Niestety nadal w sezonie letnim organizowana jest zbyt mała liczba kąpielisk. W 2023 r. nie funkcjonowały też miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii.

Podmioty prowadzące działalność leczniczą.

W 2023 r. na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego skontrolowano 20 podmiotów prowadzących działalność leczniczą, spośród 44 ujętych w ewidencji.

W wyniku czynności kontrolnych przeprowadzonych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nieprawidłowości stwierdzono w 3 obiektach – w 2 zakładach rehabilitacji leczniczej i w 1 zakładzie opiekuńczo-leczniczym; stwierdzono niewłaściwą gospodarkę odpadami, niewłaściwe wyposażenie pomieszczenia, w którym prowadzone są zabiegi terapeutyczne, niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i wyposażenia.

Pozostałe skontrolowane podmioty prowadzące działalność leczniczą na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego należy ocenić pozytywnie.

Skażenie sieci wewnętrznej instalacji wody ciepłej bakterią *Legionella sp.*

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294 ze zm.) nakłada obowiązek kontroli jakości wody w zakresie skażenia sieci wewnętrznej bakterią *Legionella sp.* na właścicieli lub zarządców budynków, w których prowadzona jest działalność lecznicza w postaci stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem ciepła woda użytkowa powinna odpowiadać wymaganiom wody przeznaczonej do spożycia oraz spełniać wymagania mikrobiologiczne jakim powinna odpowiadać woda ciepła, tj. wartość parametryczna liczby bakterii *Legionella sp.* w próbce wody nie może przekraczać 100 jtk/100 ml.

Postępowanie w przypadku stwierdzenia ponadnormatywnej liczby bakterii uzależnione jest od stopnia skażenia sieci instalacji wewnętrznej wody ciepłej, co również szczegółowo określa ww. rozporządzenie.

W placówkach zapewniających całodobową opiekę oraz domach pomocy społecznej prowadzony jest stały monitoring jakości ciepłej wody użytkowej w zakresie skażenia pałeczką *Legionella sp.* Podmioty prowadzące tego typu placówki zobowiązane są do przedstawienia harmonogramu badań próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej.

W 2023 r. w jednym z domów pomocy społecznej stwierdzono skażenie sieci wewnętrznej bakterią *Legionella sp.* Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał decyzję nakazującą natychmiastowe podjęcie działań interwencyjnych oraz doprowadzenie jakości wody w zakresie bakterii *Legionella sp.* do zgodnej z obowiązującymi przepisami.

Po przeprowadzeniu działań naprawczych w ww. placówce uzyskano jakość wody ciepłej zgodną z obowiązującymi przepisami. Badania wody ciepłej przeprowadzone w pozostałych placówkach zapewniających całodobową opiekę oraz domach pomocy społecznej na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego nie wykazały skażenia sieci bakterią *Legionella sp.*

Wnioski:

1. Na podstawie monitoringu jakości wody do spożycia, prowadzonego przez producentów wody w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu, należy stwierdzić, że woda dostarczana mieszkańcom gmin powiatu toruńskiego ziemskiego w 2023 r. była bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych oraz substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu.
2. W 2023 r. stan sanitarno-higieniczny obiektów użyteczności publicznej nie budził większych zastrzeżeń, stwierdzane w czasie kontroli nieprawidłowości usuwane były w wyznaczonym terminie.
3. Jakość wody w kąpieliskach nie budziła zastrzeżeń w ciągu trwania całego sezonu i była przydatna do kąpieli. Nadal jednak na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego funkcjonuje zbyt mała liczba kąpielisk.
4. Skontrolowane w 2023 r. podmioty prowadzące na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego działalność leczniczą należy ocenić pozytywnie.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Sekcja Nadzoru Nad Bezpieczeństwem Żywności i Żywienia prowadzi nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi zakładów i wyposażenia, wymaganiami w zakresie przestrzegania zasad higieny w procesie produkcji i w obrocie środkami spożywczymi, dozwolonymi substancjami dodatkowymi (z wyłączeniem środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego) oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z tymi artykułami.

W ewidencji Sekcji na koniec 2023 r. znajdowały się 3.632 obiekty, w tym na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego – 1.622 obiekty (w 2022 r. – 1583).

W 2023 r. skontrolowano 266 zakładów, tj. 16,4% spośród zewidencjonowanych obiektów (w 2022 r. – 230 zakładów, tj. 14,5%); przeprowadzono 355 kontroli sanitarnych (2022 r. – 246 kontroli).

Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 39 mandatów karnych na łączną kwotę 10.000 zł (w 2022 r. – 35 mandatów karnych na kwotę 7.350 zł).

Najwięcej nieprawidłowości stwierdzono w obiektach obrotu żywnością, zakładach małej gastronomii i restauracjach. Najczęściej występujące nieprawidłowości to:

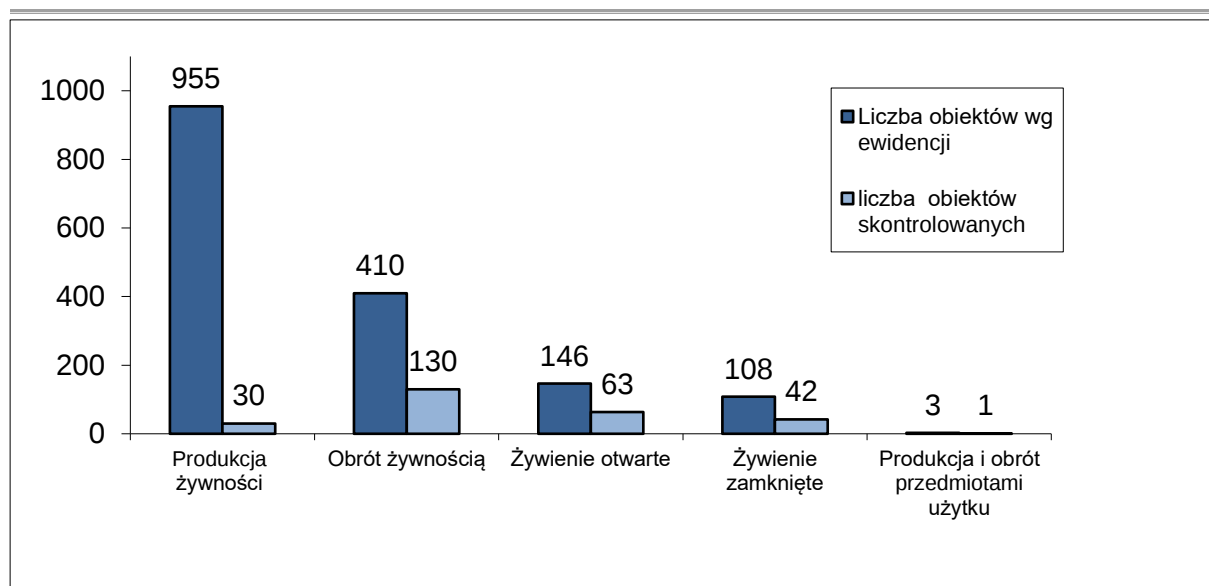
- brak czystości pomieszczeń i sprzętu;
- brak higieny produkcji i sprzedaży;
- niezachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego;
- oferowanie produktów po terminie przydatności do spożycia.

W ramach urzędowej kontroli żywności do badań pobrano 473 prób żywności i przedmiotów użytku – kwestionowano 21 prób, w tym 20 prób lodów z automatu i 1 próbę mąki kukurydzianej, która ze względu na obecność mykotoksyn została zgłoszona do systemu RASFF.

Działalność kontrolno-represyjna w 2023 r. w obiektach żywnościowo-żywnościowych w powiecie toruńskim ziemskim

Grupa obiektów	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba kontroli	Decyzje administracyjne	Mandaty (liczba/kwota w zł)
Produkcja żywności	955	30	41	3	6/2.200
Obrót żywnością	410	130	142	4	18/4.050
Żywnienie otwarte	146	63	84	1	11/2.850
Żywnienie zamknięte	108	42	67	1	4/900
Produkcja i obrót przedmiotami użytku	3	1	1		-
Łącznie	1622	266	335	9	39/10.000

Liczba obiektów wg ewidencji, w tym obiekty skontrolowane wg grup obiektów w 2023 r.

Zakłady produkcji żywności.

Do tej grupy obiektów zaliczane są: ciastkarnie, piekarnie, przetwórnice owocowo-warzywne, wytwórnice wyrobów cukierniczych, wytwórnice lodów, automaty lodowe, browary, inne wytwórnice żywności, producenci pierwotni.

Jest to najliczniejsza grupa obiektów objętych nadzorem sanitarnym, obejmująca 955 zakładów produkcji żywności, w tym: wytwórnice domowe (27), piekarnie (14), automaty do lodów (6), przetwórnice owocowo-warzywne (5), wytwórnice koncentratów spożywczych (2), wytwórnice lodów (2) oraz młyn, zakład produkcji kielków, wytwórnice wody sodowej, wytwórnice płatków śniadaniowych i cukrownia. Pozostałe obiekty to gospodarstwa rolne, zajmujące się głównie uprawą buraków cukrowych, zbóż, rzepaku oraz warzyw i owoców.

W 2023 r. skontrolowano 30 zakładów produkcji żywności.

Nieprawidłowości stwierdzono w 3 zakładach (brak badań właścicielskich własnych wyrobów, brak wdrożonych i utrzymanych zasad GHP oraz HACCP, zły stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń i sprzętu); została wydana 1 decyzja administracyjna zobowiązująca do poprawy stanu. Ponadto w 6 zakładach stwierdzono nieprawidłowości polegające na braku higieny produkcji, stosowaniu surowców po terminie przydatności do spożycia, niewłaściwych warunkach przechowywania surowców i wyrobów gotowych; w związku z tym osoby odpowiedzialne zostały ukarane 6 mandatami karnymi na łączną kwotę 2.200 zł.

Zakłady obrotu żywnością.

Do tej grupy obiektów zalicza się supermarkety, sklepy i hurtownie spożywcze, kioski oraz ruchome punkty sprzedaży.

W 2023 r. podczas 142 kontroli sanitarnych przeprowadzonych w 130 obiektach nałożono 18 mandatów karnych na łączną kwotę 4.050 zł.

Najczęściej występujące nieprawidłowości to:

- brak higieny sprzedaży;
- niezachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego
- oferowanie produktów po terminie przydatności do spożycia.

W 2023 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu wpłynęły 4 interwencje dotyczące tej grupy obiektów; zgłoszenia dotyczyły sprzedaży środków spożywczych po terminie przydatności do spożycia oraz braku higieny sprzedaży. W wyniku przeprowadzonych kontroli potwierdzono zasadność jednej interwencji.

Zakłady żywienia zbiorowego otwarte.

W skład tej grupy obiektów wchodzi: restauracje, bary, kawiarnie, punkty małej gastronomii, pijalnie piwa.

W 2023 r. przeprowadzono 84 kontrole w 63 zakładach z tej grupy obiektów.

Nieprawidłowości stwierdzono w 11 zakładach; w związku z tym nałożono 11 mandatów karnych na łączną kwotę 2.850 zł.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły głównie:

- niewłaściwych warunków przechowywania żywności,
- stosowania surowców po terminie przydatności do spożycia.

Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte.

W skład tej grupy obiektów wchodzi: stołówki: przedszkolne, szkolne, w żłobkach, domach opieki społecznej, szpitalach, bursach i internatach oraz w zakładach pracy.

W 2023 r. przeprowadzono 67 kontroli w 42 zakładach z tej grupy obiektów.

Nieprawidłowości stwierdzono w 4 zakładach; w związku z tym nałożono 4 mandaty karne na łączną kwotę 900 zł.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niewłaściwych warunków przechowywania surowców i wyrobów gotowych.

Zakłady produkcji i obrotu przedmiotami użytku.

Ta grupa obiektów obejmuje punkty obrotu przedmiotami użytku oraz zakłady produkcji opakowań do żywności.

W 2023 r. skontrolowano 1 zakład produkcji i obrotu przedmiotami użytku, spośród 3 znajdujących się w ewidencji; nieprawidłowości nie stwierdzono.

RASFF – System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach.

W ramach systemu RASFF (The Rapid Alert System for Food and Feed) w 2023 r. otrzymano 64 zgłoszenia dotyczące 37 środków spożywczych, 25 suplementów diety oraz 2 przedmiotów użytku.

W ramach przeprowadzonych postępowań wyjaśniających sprawdzono 166 obiektów objętych nadzorem oraz firmy prywatne. W 121 zakładach wskazanych na listach odbiorców nie stwierdzono w obrocie kwestionowanych produktów, zostały one sprzedane klientom ostatecznym. W 45 obiektach stwierdzono w obrocie kwestionowane produkty, które zostały zwrócone do dostawcy lub zutylizowane.

Wnioski:

1. Nadal najwięcej nieprawidłowości stwierdza się w mniejszych obiektach żywienia zbiorowego otwartego oraz obrotu żywnością. W tych grupach obiektów nałożono łącznie 29 mandatów karnych na kwotę 6.900 złotych.

W związku z powyższym należy dążyć do wzrostu świadomości przedsiębiorców w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej lub wprowadzanej do obrotu żywności.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI NADZORU NAD CHEMIKALIAM I ŚRODOWISKIEM PRACY

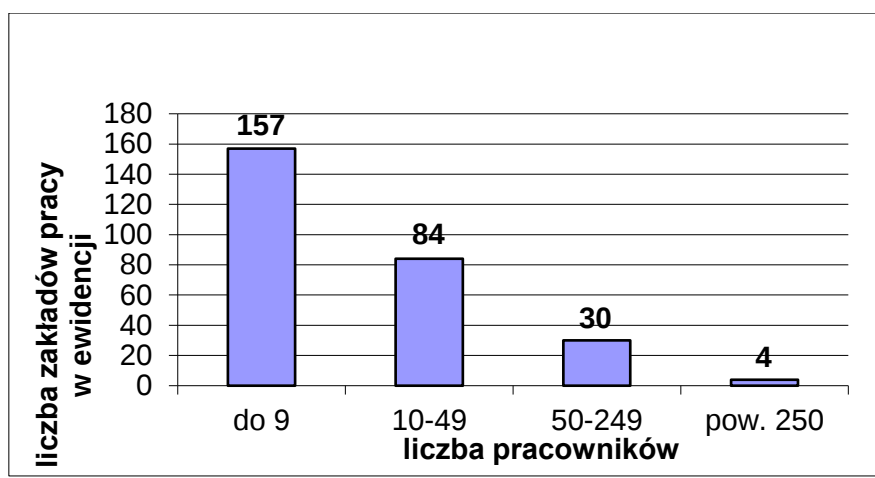
Nadzór nad środowiskiem pracy.

W ewidencji Sekcji na koniec 2023 r. ujęte były 854 zakłady pracy, zatrudniające 37.401 pracowników (w 2022 r. – 811 zakładów, zatrudniających 37.090 pracowników), w tym **275 zakładów na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego** (w 2022 r. – 260).

Dominujące pod względem liczby zakładów pracy branże (wg Polskiej Klasyfikacji Działalności) to, podobnie jak w latach poprzednich:

- naprawa pojazdów samochodowych (PKD 45) – 39 zakładów (14,18% spośród ogółu zewidencjonowanych zakładów),
- handel hurtowy (PKD 46) – 25 zakładów (9,09%),
- uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo (PKD 01) – 21 zakładów (10,02%).

Wśród zewidencjonowanych zakładów pracy od lat dominują firmy małe, zatrudniające do 9 pracowników (157 zakładów). Strukturę zatrudnienia przedstawia poniższy wykres:

Higiena pracy jest jednym z elementów bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w każdym zakładzie pracy; jej podstawowym celem jest wyznaczenie i usunięcie niekorzystnych dla zatrudnionych osób czynników, a także wypracowanie lepszych warunków pracy.

W 2023 r. skontrolowano w powiecie toruńskim ziemskim pod kątem warunków higieny pracy oraz zagrożeń zawodowych występujących na stanowiskach pracy 31 zakładów pracy zatrudniających łącznie 898 pracowników (w 2022 r. – 37 zakładów pracy zatrudniających 2.910 pracowników); przeprowadzono 31 kontroli sanitarnych (w 2022 r. – 43).

W 2023 r. wydano 7 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie w wyznaczonym terminie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli warunków higieny pracy, 1 decyzję umarzającą wszczęte postępowanie administracyjne oraz 6 decyzji płatniczych, ustalających obowiązek uiszczenia opłaty za kontrole, w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości.

W 2023 r. na **ponadnormatywne stężenia i natężenia** czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy narażonych było 405 pracowników zatrudnionych w 31 zakładach pracy w powiecie toruńskim ziemskim (w 2022 r. – 405 pracowników w 30 zakładach):

- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) hałasu dotyczyło 397 pracowników zatrudnionych w 28 zakładach (w 2022 r. – 396 w 28 zakładach);
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) pyłu mąki dotyczyło 7 pracowników w 2 zakładach pracy (w 2022 r. nie odnotowano przekroczeń);
- przekroczenie NDS pyłu drewna dotyczyło 3 pracowników w 1 zakładzie pracy (w 2022 r. – 3 pracowników w 1 zakładzie pracy);
- przekroczenie NDS substancji chemicznych dotyczyło 2 pracowników w 1 zakładzie pracy (w 2022 r. – 6 pracowników w 2 zakładach pracy).

Jeden pracownik może być narażony na więcej niż jeden czynnik szkodliwy dla zdrowia w środowisku pracy.

Na szkodliwe dla zdrowia **czynniki biologiczne w środowisku pracy** narażonych było 86 pracowników zatrudnionych w 4 skontrolowanych zakładach pracy (w 2022 r. – 131 pracowników zatrudnionych w 9 zakładach).

W 2023 r. w ramach nadzoru nad **substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym** przeprowadzono 5 kontroli w 5 zakładach zlokalizowanych w powiecie toruńskim ziemskim, w których eksponowanych było łącznie 40 osób (w 2022 r. – skontrolowano 2 zakłady).

Z uwagi na długi okres latencji nowotworów działania profilaktyczne są w tej kwestii niezwykle istotne; obejmują przede wszystkim egzekwowanie od pracodawców obowiązków określonych w obowiązujących przepisach prawnych, takich jak m. in. ograniczenie liczby osób eksponowanych do niezbędnego minimum i poinformowanie ich o występujących zagrożeniach, zapewnienie odpowiednich środków ochrony indywidualnej i profilaktycznej opieki zdrowotnej, prawidłowe oznakowanie instalacji i pojemników, systematyczne przeprowadzanie badań i pomiarów w środowisku pracy.

W ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” prowadzony jest nadzór na przygotowaniu pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest. Na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego nie ma obecnie siedziby żadna firma zajmująca się usuwaniem / zabezpieczaniem / transportem wyrobów zawierających azbest (w 2022 r. – 1).

W 2023 r. otrzymano 17 zgłoszeń (w 2022 r. – 16) dotyczących zamiaru przeprowadzenia na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego prac związanych z usuwaniem materiałów konstrukcyjnych zawierających azbest. Przeprowadzono 3 kontrole prac związanych z demontażem płyt dachowych falistych azbestowo-cementowych (tzw. eternit), prowadzonych przez firmy spoza nadzorowanego terenu. Niestety nadal powszechną praktyką jest zgłaszanie ww. prac w sposób „zbiórny” – tj. obejmujący od kilku do kilkudziesięciu obiektów (np. na terenie gminy), z podaniem planowanego ich zakończenia po upływie nawet kilku miesięcy od daty zgłoszenia, co praktycznie uniemożliwia przeprowadzenie czynności kontrolnych.

Nadzór nad chemikaliami.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy także:

- kontrola przestrzegania przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu, stosujące lub eksportujące substancje chemiczne, ich mieszaniny lub wyroby w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1816) obowiązków wynikających z tej ustawy oraz z rozporządzeń Wspólnot Europejskich w niej wymienionych;
- przestrzegania przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorzy kategorii 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.), rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 273/2004 z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych oraz rozporządzenia (WE) Rady nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. określającego zasady nadzorowania handlu prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi;
- kontrola przestrzegania przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej;
- kontrola przestrzegania przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, dotyczących prowadzenia przez przedsiębiorców działalności w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, wywozu, wewnątrzwspólnotowej dostawy lub wewnątrzwspólnotowego nabycia oraz wprowadzania do obrotu nowej substancji psychoaktywnej, w tym w postaci mieszaniny lub w wyrobie.

W 2023 r. pracownicy Sekcji w związku ze sprawowaniem nadzoru nad chemikaliami przeprowadzili w powiecie toruńskim ziemskim:

- 22 kontrole w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami (w tym 18 kontroli w zakresie higieny pracy w podmiotach stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny w działalności zawodowej);
- 3 kontrole w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi;
- 1 kontrolę w ramach nadzoru nad detergentami.

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

„Produkt kosmetyczny” oznacza każdą substancję lub mieszaninę przeznaczoną do kontaktu z zewnętrznymi częściami ciała ludzkiego (naskórkiem, owłosieniem, paznokciami, wargami oraz zewnętrznymi narządami płciowymi) lub z zębami oraz błonami śluzowymi jamy ustnej, którego wyłącznym lub głównym celem jest utrzymywanie ich w czystości, perfumowanie, zmiana ich wyglądu, ochrona, utrzymywanie w dobrej kondycji lub korygowanie zapachu ciała. Nadzór nad produktami kosmetycznymi sprawują, w zakresie swoich kompetencji, Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz Inspekcja Handlowa.

Obowiązujące w Polsce regulacje dotyczące produktów kosmetycznych zostały ujęte w dwóch zasadniczych aktach prawnych. Regulacją na poziomie unijnym, którą stosuje się bezpośrednio w polskim porządku prawnym, aby zapewnić funkcjonowanie rynku wewnętrznego i wysoki poziom ochrony zdrowia ludzi, jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych – ustanawiające przepisy, które musi spełniać każdy produkt kosmetyczny udostępniany na rynku. Regulacją na poziomie kraju jest ustawa o produktach kosmetycznych z dnia 4 października 2018 r. (Dz. U. poz. 2227 ze zm.) która określa obowiązki podmiotów i właściwość organów w zakresie wykonywania obowiązków i zadań administracyjnych wynikających z rozporządzenia (WE) nr 1223/2009.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu prowadzi, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o produktach kosmetycznych, **„Wykaz zakładów wytwarzających produkty kosmetyczne”**, mających siedzibę na nadzorowanym terenie.

Na koniec 2023 r. w ww. wykazie figurowało 14 podmiotów, w tym 1 zlokalizowany w powiecie toruńskim ziemskim.

W 2023 r. przeprowadzono w powiecie toruńskim ziemskim 1 kontrolę w zakresie wprowadzania do obrotu i/lub udostępniania na rynku produktów kosmetycznych (w 2022 r. – 4 kontrole). Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Choroby zawodowe.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w 2023 r. współpracował w zakresie chorób zawodowych z:

- Poradnią Chorób Zawodowych Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Toruniu, ul. Szosa Bydgoska 46; 87-100 Toruń (jednostka orzecznicza I stopnia);
- Instytutem Medycyny Pracy im. prof. dr. med. Jerzego Nofera w Łodzi, ul. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus 8; 91-348 Łódź (jednostka orzecznicza II stopnia).

W 2023 r. wpłynęło 85 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej (w 2022 r. – 131); przeprowadzono 202 postępowania w sprawach chorób zawodowych (w 2022 r. – 129).

Wyniki przeprowadzonych postępowań wyjaśniających w sprawach chorób zawodowych („Karty oceny narażenia zawodowego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej”) przekazywane są do jednostki orzeczniczej I stopnia lub do wnioskującego o przeprowadzenie oceny narażenia zawodowego innego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, prowadzącego dane postępowanie.

Do jednostki orzeczniczej I stopnia w 2023 r. przekazano 21 „Skierowań na badania w związku z podejrzeniem choroby zawodowej”, dotyczących byłych pracowników (emeryci, renciści, bezrobotni, którzy osobiście zgłosili podejrzenie choroby zawodowej (w 2022 r. – 8 skierowań).

Z uwagi na długotrwałość procesu diagnostyczno-orzeczniczego wydanie decyzji administracyjnej w sprawie choroby zawodowej następuje w wielu przypadkach dopiero po upływie kilkunastu miesięcy od wszczęcia postępowania.

W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wystawił 123 „**Karty stwierdzenia choroby zawodowej**” (w 2022 r. – 70 kart), przekazywane do Centralnego Rejestru Chorób Zawodowych w Instytucie Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi.

U pracowników / byłych pracowników zakładów pracy funkcjonujących w powiecie toruńskim ziemskim oraz u rolników z powiatu toruńskiego ziemskiego stwierdzono w 2023 r. (w rozumieniu decyzji ostatecznej) **12 przypadków chorób zawodowych**:

- 1 przypadek astmy oskrzelowej (poz. 6 wykazu chorób zawodowych);
- 1 przypadek przewlekłej choroby narządu głosu spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat – niedowładu mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głosu i trwałą dysfonią (poz. 15.3);
- 1 przypadek przewlekłej choroby układu ruchu wywołanej sposobem wykonywania pracy – przewlekłego zapalenie ścięgna i jego pochewki (poz. 19.1);
- 1 przypadek przewlekłej choroby układu nerwowego wywołanej sposobem wykonywania pracy – zespołu cieśni w obrębie nadgarstka (poz. 20.1);
- 8 przypadków chorób zakaźnych lub pasożytniczych albo ich następstw (poz. 26):
 - 2 przypadki boreliozy,
 - 6 przypadków COVID-19.

Spośród stwierdzonych w 2023 r. u pracowników / byłych pracowników zakładów pracy funkcjonujących w powiecie toruńskim ziemskim oraz u rolników z powiatu toruńskiego ziemskiego chorób zawodowych większość (67%) stanowiły choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa, wśród których z kolei dominował COVID-19 o etiologii zawodowej. Wszystkie stwierdzone 6 przypadków COVID-19 o etiologii zawodowej dotyczyły pracowników medycznych.

Znacząco więcej chorób zawodowych stwierdzono u kobiet (9 przypadków – tj. 75% spośród ogółu stwierdzonych chorób zawodowych) niż u mężczyzn (3 przypadki).

Najwięcej chorób zawodowych stwierdzono u osób w wieku powyżej 60 lat (6 przypadków) oraz w przedziale wieku 50 – 59 lat (3 przypadki) i 40 – 49 lat (3 przypadki); u osób w wieku poniżej 39 lat nie stwierdzono ani jednego przypadku choroby zawodowej.

**Choroby zawodowe stwierdzone w 2023 r.
w powiecie toruńskim ziemskim
(zgodnie z wystawioną „Kartą stwierdzenia choroby zawodowej”)**

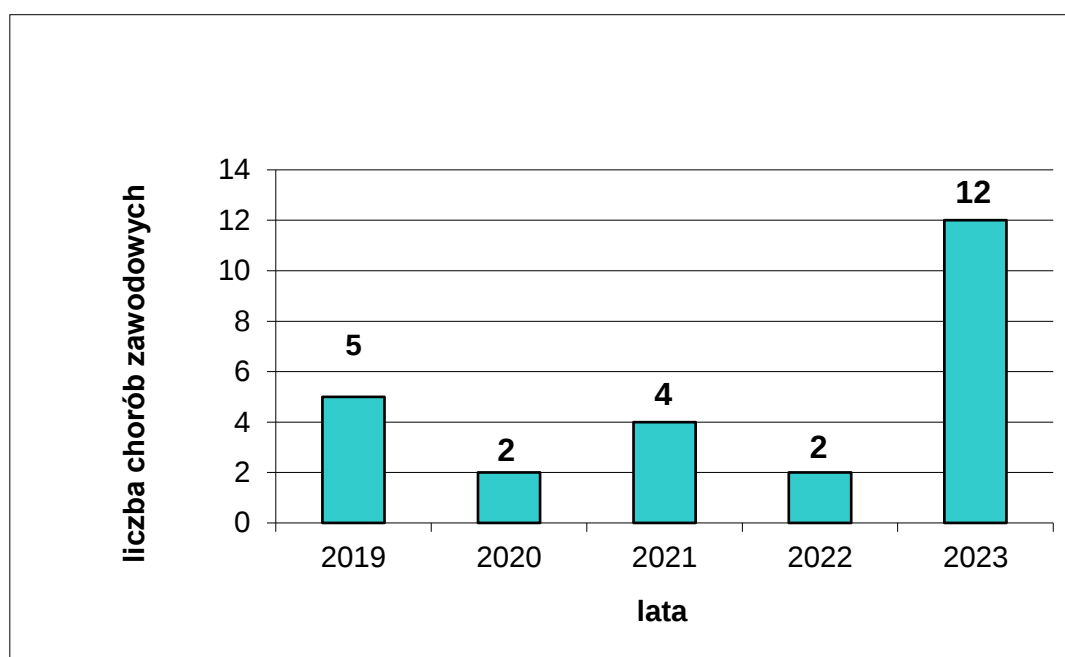
	do 29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	pow. 60 lat	Razem
Kobiety	0	0	1	3	5	9
Mężczyźni	0	0	2	0	1	3
Razem	0	0	3	3	6	12

**Choroby zawodowe stwierdzane w latach 2019 – 2023
w powiecie toruńskim ziemskim**

poz. wykazu chorób zaw.*	Nazwa choroby zawodowej	Liczba stwierdzonych przypadków				
		2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
6	astma oskrzelowa				1	1
15	przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat		1	1	1	1
18	choroby skóry	1				
19	przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy					
20	przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	1				1
21	obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1, 2 i 3 kHz			1		
26	choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	3	1	2		8
Razem:		5	2	4	2	12

* wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (t. j.: Dz. U. z 2022 r. poz. 1836)

**Liczba chorób zawodowych stwierdzanych w latach 2019 – 2023
w powiecie toruńskim ziemskim**

Nadzór nad środkami zastępczymi (tzw. „dopalaczami”).

W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu realizował zadania dotyczące środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Kontynuowano także działalność oświatowo-zdrowotną, mającą na celu profilaktykę oraz ustawiczne pogłębianie wiedzy społeczeństwa nt. szkodliwości środków zastępczych oraz konsekwencji zdrowotnych wynikających z ich używania.

Podobnie jak w latach poprzednich organy ścigania nie przekazały Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Toruniu żadnej sprawy.

Do obowiązków Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu należy przyjmowanie, rejestrowanie w bazie SMIOD (System monitorowania informacji o „dopalaczach”) i przekazywanie Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy zgłoszeń wystąpienia zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną albo podejrzenie wystąpienia takiego zatrucia albo zgonu, którego przyczyną mogło być albo było zatrucie środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną.

Wszystkie podmioty wykonujące działalność leczniczą i przeprowadzające badania pośmiertne zostały poinformowane o obowiązku zgłaszania od dnia 21 sierpnia 2018 r. wystąpienia zatrucia/ podejrzenia zatrucia; przekazano także wzór standardowego formularza elektronicznego („Formularz zgłoszenia przypadku podejrzenia zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną na podstawie art. 30a ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii”).

W 2023 r. Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Toruniu zgłoszono 8 przypadków zatruc (w 2022 r. – 3 przypadki), w tym 2 zgony.

Wskazywaną przyczyną zgłaszanych podejrzeń zatruc nie były „dopalacze”, a produkty lecznicze, substancje psychotropowe lub środki odurzające. Wszystkie zgłoszone przypadki podejrzeń zatruc dotyczyły chłopców lub mężczyzn w wieku od 14 do 29 lat.

Do jednego ze zgłoszonych w 2023 r. zgonów doszło w powiecie toruńskim ziemskim – w Steklinie (gm. Czernikowo). Zgon mężczyzny w wieku 33 lat został zgłoszony przez Szpital Lipno Sp. z o. o. Przyczyną zgonu nie były „dopalacze”, a 4-CMC (4-chlorometkatynon) – substancja psychotropowa grupy II-P

Promocja zdrowia w środowisku pracy.

Działalność Sekcji ukierunkowana jest na poprawę warunków pracy, a więc poprawę warunków sprzyjających zdrowiu. Przeprowadzane kontrole koncentrują się przede wszystkim na głównych zagrożeniach dla zdrowia pracowników, mając za cel szeroko pojętą profilaktykę chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. Celem działań podejmowanych przez pracowników Sekcji jest także promowanie zachowań prozdrowotnych wśród osób zatrudnionych w nadzorowanych zakładach pracy.

W trakcie kontroli przeprowadzanych w 2023 r. podobnie jak w latach ubiegłych zbierano informacje na temat przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych zakładach. Działania te miały na celu ustalenie stanu faktycznego dotyczącego respektowania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (t. j.: Dz. U. z 2023 r. poz. 700).

Mając na uwadze konieczność rozpowszechniania wśród pracodawców informacji nt. bezpiecznych warunków pracy podczas kontroli przekazywano informacje o kolejnych kampaniach z cyklu „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy”, w tym o planowanej na lata 2023-2025 kampanii „Bezpieczeństwo pracy w świecie cyfrowym” na rzecz utworzenia bezpiecznej i zdrowej cyfrowej przyszłości, obejmującej w szczególności psychospołeczne i ergonomiczne czynniki ryzyka. Informacja o kampanii wraz z materiałami do pobrania została umieszczona na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu.

Wnioski.

1. Liczba zakładów pracy objętych nadzorem sanitarnym na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego nie ulega większym zmianom; od lat około połowę nadzorowanych zakładów stanowią firmy małe – zatrudniające do 9 pracowników.
2. Częstotliwość kontroli przeprowadzanych w zakresie warunków higieny pracy uzależniona jest przede wszystkim od występujących na stanowiskach pracy zagrożeń dla zdrowia pracowników oraz stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń zakładów pracy. Najczęściej stwierdzaną nieprawidłowością był brak systematycznego przeprowadzania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.
3. Zakres zagrożeń i uciążliwości występujących w środowisku pracy w zakładach funkcjonujących na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego nie ulega zasadniczym zmianom. Czynnikiem szkodliwym dla zdrowia, na który narażona jest w środowisku pracy największa liczba osób, jest od lat hałas. Z reguły ze względów technologicznych niemożliwe jest wyeliminowanie hałasu ze środowiska pracy – w związku z tym podejmowane działania obejmują przede wszystkim nadzór nad wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne (Dz. U. nr 157 z 2005 r. poz. 1318).
4. Spośród stwierdzonych w 2023 r. 12 przypadków chorób zawodowych większość (67%) stanowiły choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa, wśród których z kolei dominował COVID-19 o etiologii zawodowej (wszystkie stwierdzone 6 przypadków tej jednostki chorobowej dotyczyły pracowników medycznych).
5. Obowiązująca ustawa o produktach kosmetycznych nałożyła na podmioty działające na rynku produktów kosmetycznych nowe obowiązki oraz dotkliwe kary finansowe za ich nieprzestrzeganie. Kontrole związane z nadzorem nad produktami kosmetycznymi są trudne merytorycznie, wymagając przy tym dużego nakładu czasu.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu znajduje się 399 placówek nauczania i wychowania, w tym na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego – 101 placówek.

W 2023 r. pracownicy Sekcji skontrolowali 30 placówek stałych (w tym: 6 żłobków, 15 przedszkoli, 7 szkół) oraz 22 turnusy wypoczynku dzieci i młodzieży. Przeprowadzono 75 kontroli sanitarnych.

W skontrolowanych placówkach przebywało 2628 dzieci/uczniów.

W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał 3 opinie sanitarne w formie decyzji administracyjnych, zatwierdzające warunki do prowadzenia żłobków, w związku z zapisami zawartymi w art. 25 ust. 2a pkt 1 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Warunki do utrzymania higieny.

Wszystkie skontrolowane w 2023 r. placówki mieszczą się w budynkach przystosowanych, posiadających wodociąg i kanalizację.

Zapewniono właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej – dostępność do bieżącej ciepłej wody, ręczników papierowych, mydła w płynie, papieru toaletowego.

Zaopatrzenie placówek w środki do utrzymania higieny osobistej ocenia się jako dobre.

W 2023 r. ze zbiorników bezodpływowych na ścieki (szamb) korzystało 8 spośród skontrolowanych placówek:

- Żłobek „Oaza Maluszka” w Lubiczu Dolnym (gm. Lubicz),
- Żłobek „Mała Oliwka” w Górsku (gm. Zławieś Wielka),
- Przedszkole Niepubliczne „Jagoda” w Górsku (gm. Zławieś Wielka),
- Niepubliczne Przedszkole „Za Jordanem” w Kawęczynie (gm. Obrowo),
- Niepubliczne Przedszkole „Bajka” w Szembekowie (gm. Obrowo),
- Szkoła Podstawowa w Makowiskach (gm. Czernikowo),
- Szkoła Podstawowa w Mazowszu (gm. Czernikowo),
- Centrum Edukacji Młodzieży im. ks. J. Popiełuszki w Górsku (gm. Zławieś Wielka).

Szkoła Podstawowa w Osówce (gm. Czernikowo) ma własną oczyszczalnię ścieków; pozostałe skontrolowane placówki podłączone są do gminnych sieci kanalizacyjnych.

Środowisko szkolne – rozkład zajęć lekcyjnych, obciążenie plecakami, meble edukacyjne.

W 2023 r. wykonano 74 badania dotyczące oceny higienicznej tygodniowych rozkładów lekcji; niezgodność tygodniowego rozkładu lekcji z zasadami higieny stwierdzono w 32% badanych oddziałów.

Nieprawidłowości w tygodniowym rozkładzie lekcji wynikają głównie z niewystarczającej liczby sal lekcyjnych w stosunku do liczby oddziałów, dowożenia uczniów oraz łączenia etatów nauczycielskich w różnych szkołach.

Zgodnie z zasadami higieny tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych powinien uwzględniać potrzeby równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałe godziny rozpoczynania zajęć.

Poprawnie skonstruowany rozkład zajęć lekcyjnych pozwala uczniom na efektywne przyswajanie wiedzy oraz zmniejszenie uczucia zmęczenia i znużenia.

W ramach oceny obciążenia uczniów plecakami zważono je wraz z zawartością u 54 uczniów. Badanie wykazało, że połowa uczniów nosi za ciężkie plecaki – takie, których ciężar przekracza 10% ciężaru ciała ucznia.

Szkoła ma obowiązek zapewnienia miejsc do przechowywania pomocy dydaktycznych, ale uczniowie nie zawsze korzystają z możliwości pozostawiania części wyposażenia w klasach. Dużą rolę odgrywają zarówno nauczyciele jak i rodzice, którzy powinni zwracać uwagę czy dzieci nie noszą w plecakach zbędnych przedmiotów.

Dźwiganie zbędnych ciężarów niekorzystnie wpływa na postawę dziecka, generuje powstawanie wad kręgosłupa i zmian w stawach skokowych, biodrowych i stawach stóp. Skutki tych nabytych w dzieciństwie wad ujawniają się w wieku dojrzałym.

Następnym zagadnieniem z zakresu higieny procesu nauczania jest korzystanie przez uczniów z prawidłowych, dostosowanych do wzrostu mebli edukacyjnych. Badania przeprowadzone w tym zakresie wśród 239 uczniów wskazują, że 40% uczniów korzysta z mebli nieprawidłowych – źle zestawionych bądź za niskich lub za wysokich w stosunku do wzrostu.

Korzystanie z nieprawidłowych mebli ma istotny wpływ na powstawanie wad postawy lub pogłębianie się wad już istniejących.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wystosował do dyrektorów placówek wystąpienia pokontrolne dotyczące oceny ciężaru tornistrów oraz dostosowania mebli do wzrostu uczniów. Na wystąpienia, na które wymagana była odpowiedź, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu otrzymał informacje od dyrektorów placówek nt. planowanych działań w celu poprawy sytuacji.

Liczba badań wykonanych w latach 2019 - 2023

Rok	Badania				
	Ogółem	w tym			
		Plan zajęć	Stoły i krzesła	Plecaki/tornistry	Inne
2023	367	74	239	54	-
2022	15	15	-	-	-
2021	101	25	-	76	-
2020	454	300	-	154	-
2019	902	121	213	568	-

Poprawa warunków pobytu w placówkach

W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu odnotował poprawę warunków w następujących placówkach:

- Szkoła Podstawowa w Mazowszu (gm. Czernikowo) – wymiana podłóg w salach lekcyjnych, remont biblioteki;
- Szkoła Podstawowa w Osówce (gm. Czernikowo) – remont stołówki, wymiana wyposażenia w kuchni;
- Szkoła Podstawowa w Obrowie (gm. Obrowo) – wymiana dachu na sali gimnastycznej, remont malarski kuchni i stołówki, wymiana podłóg w salach lekcyjnych;
- Szkoła Podstawowa w Łubiance (gm. Łubianka) – remont malarski w sanitariatach.

Od roku trwa rozbudowa szkoły oraz budowa przedszkola w Brzozówce (gm. Obrowo). Prace mają sfinalizowane do końca czerwca 2024 r. Na parterze rozbudowanego budynku będzie funkcjonowało przedszkole z 6 salami dydaktycznymi i zapleczem sanitarnym, nowoczesną kuchnią i stołówką. Na piętrze usytuowana będzie nowa część szkoły – 10 przestronnych sal do nauki, pokój nauczycielski, gabinety specjalistyczne, aula i sala rekreacyjna.

Pod koniec 2023 r. rozpoczęły się prace przy budowie nowego przedszkola w Lubiczu Górnym (gm. Lubicz). Inwestycja będzie prowadzona etapowo i zakończy się zburzeniem starego przedszkola „Chatka Puchatka”. W jego miejsce powstanie plac zabaw z drogami dojazdowymi. Nowa placówka zapewni 174 miejsca w 6 oddziałach przedszkolnych i w 2 oddziałach żłobkowych. Przewidywany termin zakończenia inwestycji to 1 września 2025 r.

Ukończona została budowa Publicznego Żłobka i Publicznego Przedszkola w Łubiance (gm. Łubianka). W połowie stycznia 2024 r. nastąpił odbiór inwestycji i przekazanie do użytkowania.

Działania profilaktyczne

W 2023 r. pracownicy Sekcji przyjęli trzy interwencje dotyczące stanu sanitarnego w placówkach edukacyjnych zlokalizowanych na terenie powiatu toruńskiego ziemskiego. Problemy zgłaszali telefonicznie rodzice, najczęściej anonimowo. W placówkach przeprowadzono kontrole sanitarne, które wykazały bezzasadność skarg.

Działania profilaktyczne podejmowano w trakcie bieżących kontroli oraz podczas wypoczynku dzieci i młodzieży. Na kontrolowanych turnusach przeprowadzano rozmowy dotyczące zasad bezpiecznego wypoczynku. We wszystkich skontrolowanych placówkach pozostawiono materiały edukacyjne dotyczące profilaktyki chorób zakaźnych, w tym pasożytniczych oraz prozdrowotnego stylu życia.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Oceniając w 2023 r. infrastrukturę szkolną do uprawiania sportu stwierdzono, że we wszystkich 7 skontrolowanych placówkach zapewniono dobre warunki, zarówno dla uczniów jak i prowadzących zajęcia nauczycieli.

Ponad połowa skontrolowanych szkół dysponowała szkolnym zespołem sportowym, tj. wymiarową salą gimnastyczną z zapleczem sanitarno-szatniowym wyposażonym w ustępy, umywalki i natryskownie, pokojem dla nauczycieli wychowania fizycznego i dodatkowymi pomieszczeniami.

Pozostałe skontrolowane szkoły – Szkoła Podstawowa w Lubiczu Dolnym (gm. Lubicz), Szkoła Podstawowa w Mazowszu (gm. Czernikowo), Szkoła Podstawowa w Makowiskach (gm. Czernikowo) – zapewniły swoim uczniom podstawowe warunki do realizacji zajęć wychowania fizycznego – sale gimnastyczne rekreacyjno-zastępcze z boiskami.

Dożywianie dzieci i młodzieży.

Sytuację dotyczącą dożywiania oceniono we wszystkich skontrolowanych szkołach w powiecie toruńskim ziemskim.

Obiady I daniowe wydawały dwie szkoły dla 489 uczniów, natomiast obiady II daniowe były podawane w pięciu szkołach dla 402 uczniów.

Napoje były podawane dla 263 uczniów. Z dofinansowania posiłków skorzystało 129 dzieci. Zapewnienie w szkole możliwości spożycia ciepłego posiłku i nawodnienia jest sprawą kluczową dla uzyskania efektywnych wyników nauczania. Najedzony i nawodniony uczeń nie odczuwa tak szybko zmęczenia, ma lepsze samopoczucie i koncentrację a tym samym osiąga lepsze wyniki w nauce.

Nowy blok żywienia otwarto w Żłobku „Mała Akademia” w Rogowie (gm. Lubicz) oraz Żłobku „Akademia Krasnoludków” w Starym Toruniu (gm. Zławieś Wielka).

Wypoczynek dzieci i młodzieży.

Zadaniem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu jest także sprawowanie nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży w czasie wakacji zimowych i letnich.

W 2023 r. skontrolowano 22 turnusy wypoczynku, w tym 6 w okresie ferii zimowych i 16 w okresie letnich wakacji.

Z wypoczynku skorzystało 643 uczestników, w tym 170 uczestników wypoczynku zimowego oraz 473 wypoczynku letniego.

Stan sanitarno-higieniczny placówek, zarówno podczas wypoczynku zimowego jak i letniego, nie budził zastrzeżeń; organizatorzy zapewnili uczestnikom bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku.

Na każdym skontrolowanym turnusie przeprowadzono rozmowy dotyczące zasad bezpiecznego wypoczynku, pozostawiono materiały edukacyjne.

Wnioski:

1. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu wydał 3 opinie sanitarne w formie decyzji administracyjnych, zatwierdzające warunki do prowadzenia żłobków, w związku z zapisami zawartymi w art. 25 ust. 2a pkt 1 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.
2. Skontrolowane w 2023 r. placówki zapewniały uczniom/dzieciom stały dostęp do środków higieny osobistej, tj. ręczników papierowych, mydła w płynie oraz papieru toaletowego.
3. Większość tygodniowych rozkładów zajęć w szkołach została oceniona pozytywnie, jednak co trzeci oceniony pod tym kątem oddział realizował zajęcia niezgodnie z zasadami higieny. Badania wykazały także, że połowa uczniów nosi zbyt ciężkie plecaki, a 40% uczniów korzysta z mebli niedostosowanych do zasad ergonomii.
4. Stan sanitarno-higieniczny skontrolowanych w 2023 r. placówek wypoczynku nie budził zastrzeżeń, a organizatorzy zapewnili uczestnikom bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku. Organizatorzy wypoczynku zimowego spełnili wymagania dla organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizuje ustawowe obowiązki i zadania w zakresie zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru sanitarnego nad kolejnymi etapami procesów inwestycyjnych. Działalność polega na kontroli przestrzegania obowiązujących norm i przepisów pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na etapie planowania przestrzennego, projektowania inwestycji, ich realizacji oraz przekazywania do użytkowania tj.:

- udział w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:
 - uzgodnienia dot. odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
 - uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- udział w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:
 - wydawanie opinii co do konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko,
 - opracowywanie opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- uzgadnianie dokumentacji projektowej dotyczącej budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych oraz opiniowanie planów, koncepcji i projektów technologicznych dostosowania istniejących lokali usługowych do nowej funkcji,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych,
- wydawanie opinii dotyczących zajęcia stanowiska w sprawie obiektów użyteczności publicznej.

Stanowiska organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest ściśle związana z liczbą przedsięwzięć planowanych do realizacji.

W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Toruniu realizując zadania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydał: **185 opinii sanitarnych**, **72 postanowienia** (w tym **71 postanowień** dla warunków zabudowy) oraz **39 decyzji płatniczych** i **2 decyzje merytoryczne** (dotyczyły lokalizacji cmentarza). Ponadto przeprowadzono **41 kontrole sanitarnych**.

W ramach procedur oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 ze zm.), wydano **131 opinii**. Dotyczyły one uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozach oddziaływania na środowisko dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko, warunków do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przygotowano **69 opinii** w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć zlokalizowanych na terenie gmin. Wydano **7 opinii** w sprawie warunków do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Zaopiniowano **34 projekty** miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin zgodnie z ww. ustawą, w tym **14 negatywnie**. W opiniach uwzględniano warunki sanitarne i zdrowotne dotyczące zanieczyszczenia powietrza, hałasu oraz lokalizacji ujęć wód i ich stref ochronnych, usuwania zanieczyszczeń, unieszkodliwiania odpadów, a także wpływu projektowanych zmian na zdrowie ludzi. Ponadto wydano **21 opinii** zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 cyt. ustawy – uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozach oddziaływania na środowisko dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych terenów gmin.

W 2023 r. nie wydano żadnego uzgodnienia w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dotyczące terenu gmin.

Zgodnie z art. 35 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane wydano **3 uzgodnienia dla projektów budowlanych** w formie opinii, w tym **1 bez zastrzeżeń**. Uzgadniane projekty dotyczyły obiektów przeznaczonych na zakład produkcyjny, samodzielny publiczny ośrodek zdrowia, zakład kosmetyczny.

W oparciu o art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane i na podstawie art. 3 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydano **1 postanowienie** oraz **37 opinii sanitarnych** dla obiektów nowo oddawanych do użytku. Nieprawidłowości stwierdzono w **21 obiektach**. Około 99% inwestycji posiadało uzgodnioną pod względem sanitarnym dokumentację projektową. W przeważającej części uzgodnienia były dokonywane przez rzeczoznawców ds. sanitarnych. W 10% spraw inwestor wprowadzał zmiany w trakcie realizacji inwestycji. Dotyczyły one głównie zmian funkcji, w związku z tym zmieniane były wielkości pomieszczeń lub układ i sposób ich zagospodarowania.

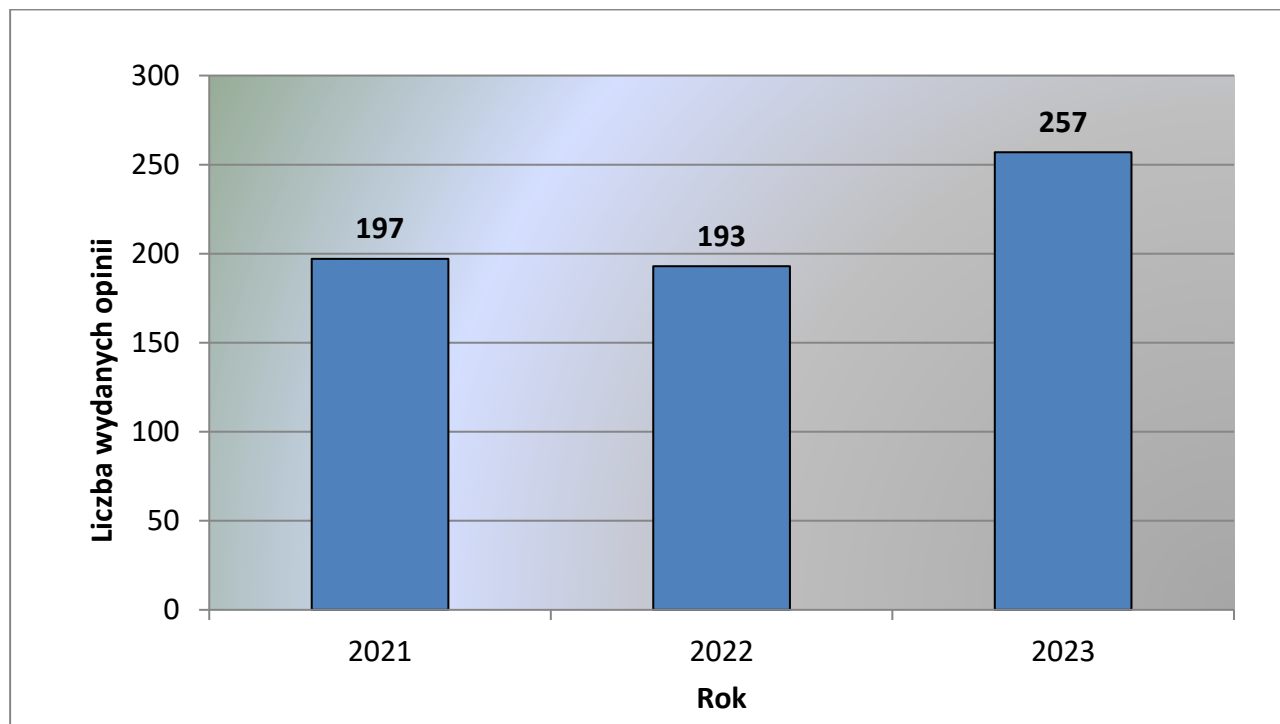
Wydano także łącznie **14 opinii sanitarnych i pism** dotyczących zajęcia stanowiska w sprawie obiektów użyteczności publicznej dla pomieszczeń punktu aptecznego, pralni wodnej, a także cmentarza oraz innych obiektów. O opinie te wnioskowali właściciele obiektów lub osoby prowadzące działalność gospodarczą.

Ponadto wydano **71 postanowień** dla uzgodnienia warunków zabudowy oraz ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Rodzaje opinii wydanych w 2023 r.

Rodzaj opinii	Liczba
ustalenie obowiązku i zakresu sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko	69
uzgodnienie inwestycji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	7
uzgodnienie i opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	34
uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	21
uzgodnienie dokumentacji projektowych	3
dla inwestycji dopuszczonych do użytkowania	38
opinie i pisma dla różnych rodzajów obiektów	14
uzgodnienie dotyczące warunków zabudowy oraz ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego	71
Razem	257

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w latach 2021 – 2023

Wnioski:

1. Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest ściśle związana z liczbą planowanych do realizacji przedsięwzięć i zgłoszonych poszczególnych obiektów przez inwestorów.
2. Dominującą pozycję wśród rozpatrzonych spraw zajmowały opinie dotyczące potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, uzgodnienia dotyczące warunków zabudowy oraz ustalenia lokalizacji celu publicznego, a także miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.
3. Wzrosła liczba wydawanych uzgodnień dotyczących warunków zabudowy oraz ustalenia lokalizacji celu publicznego.
4. W opiniowanej dokumentacji nie stwierdzono znacznych naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych, jednak wszystkie przedłożone projekty budowlane zostały uzgodnione z podaniem zastrzeżeń. W przypadku dużej ilości zastrzeżeń podanych w uzgodnieniach projekty są poprawiane i składane do ponownego rozpatrzenia.
5. Przy realizacji nowych inwestycji stosowane są coraz lepsze rozwiązania i urządzenia techniczne. Inwestorzy w trakcie realizacji nowo powstałych przedsięwzięć uwzględniają zalecenia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Toruniu oraz rzeczoznawców do spraw sanitarno-higienicznych.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI SEKCJI PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ

Głównym celem działań oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych poprzez promowanie zdrowego stylu życia oraz informowanie o zachowaniach ryzykownych dla zdrowia. Cel ten realizowany był w 2023 r. w następujących obszarach:

Profilaktyka nadwagi i otyłości

W ostatnich latach utrzymuje się tendencja do zwiększania się w kolejnych pokoleniach średniej wysokości i wagi ciała dzieci i młodzieży. Największy niepokój budzi wzrost częstości występowania nadwagi i otyłości u dzieci oraz pogarszanie się sprawności fizycznej uczniów w wieku 6–19 lat. Otyłość została uznana za jedną z chronicznych chorób niezakaźnych, czyli tzw. chorobę cywilizacyjną. Do otyłości prostej prowadzi przedłużający się w czasie dodatni bilans energetyczny, któremu sprzyjają nieprawidłowe nawyki żywieniowe stwarzające ryzyko chorób układu oddechowego, endokrynologicznego, stłuszczenia wątroby, nieprawidłowości ortopedycznych i zaburzeń psychicznych, a w wieku późniejszym – schorzeń układu sercowo-naczyniowego i cukrzycy II typu.

Odpowiadając na potrzeby społeczne Główny Inspektorat Sanitarny i Polska Federacja Producentów Żywności Związek Pracodawców od 2006 r. realizują ogólnopolski program edukacyjny pn. „Trzymaj Formę!”. Celem programu jest poprawa sposobu odżywiania i promowanie aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Odbiorcami programu są uczniowie starszych klas szkół podstawowych oraz ich rodzice.

W roku szkolnym 2022/23 realizowana była XVII edycja programu – wzięło w niej udział 324 uczniów z 4 placówek w powiecie toruńskim ziemskim.

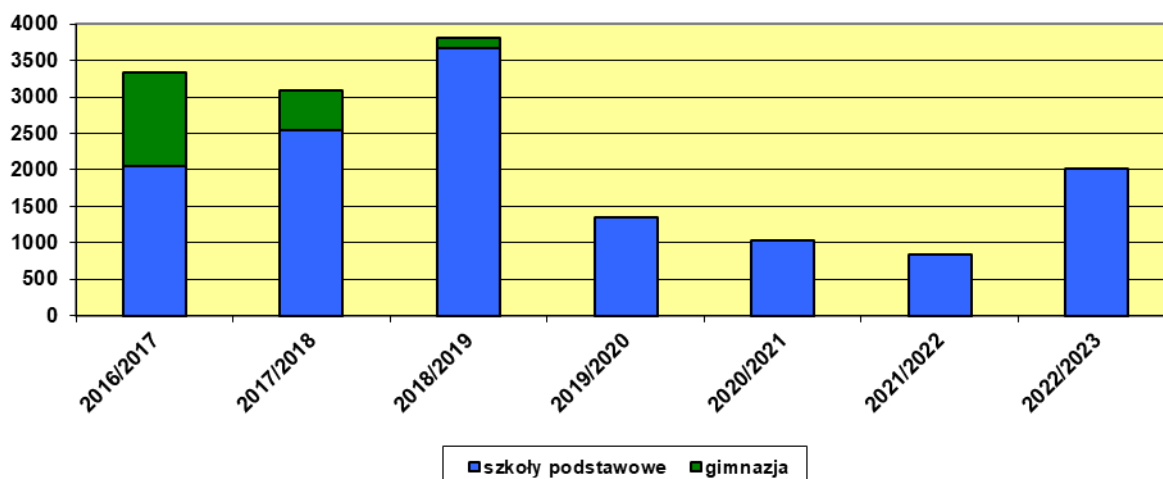
W roku szkolnym 2023/24 do realizacji programu przystąpiło wg zgłoszeń 6 szkół z powiatu toruńskiego ziemskiego.

„Skąd się biorą produkty ekologiczne?” – to interwencja, której celem jest kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród dzieci poprzez promocję zbilansowanej i urozmaiconej diety, niskoprzetworzonej, ekologicznej żywności oraz właściwych nawyków w zakresie higieny.

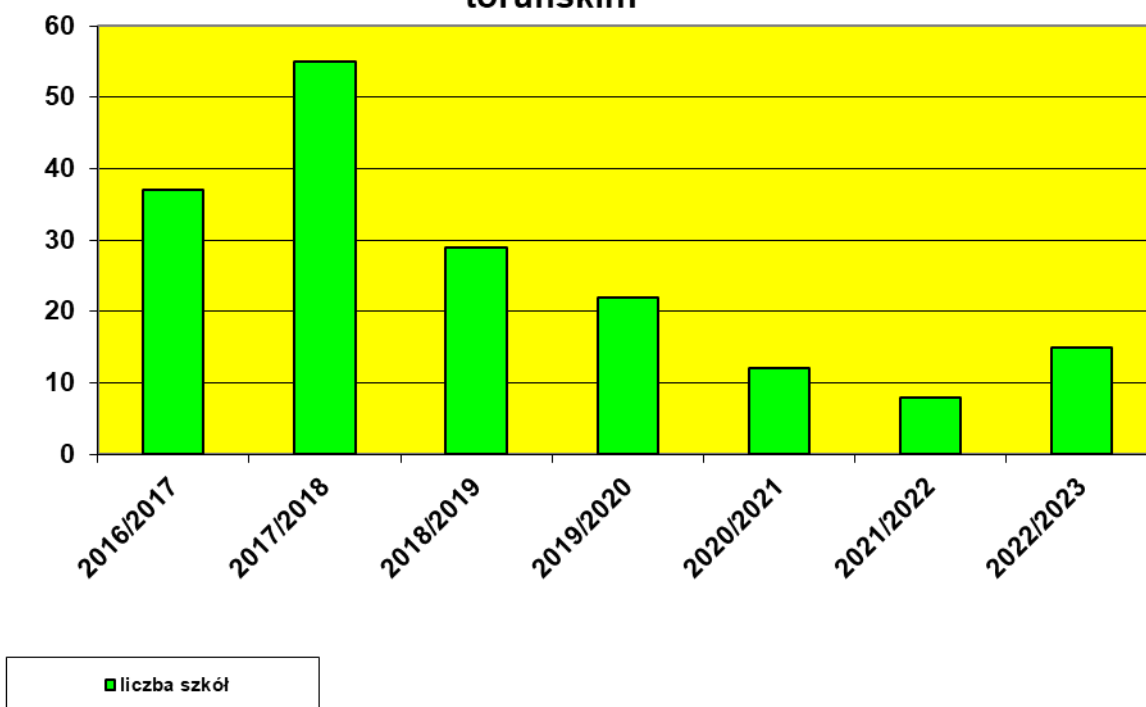
W powiecie toruńskim ziemskim w roku szkolnym 2022/23 w interwencji udział wzięły 2 placówki, 41 uczniów.

W roku szkolnym 2023/24 chęć uczestnictwa w projekcie 5 placówek.

**Liczba uczniów uczestniczących w kolejnych edycjach programu
„Trzymaj Formę!” w Toruniu i powiecie toruńskim**

Liczba szkół uczestniczących w kolejnych edycjach programu "Trzymaj Formę!" w Toruniu i powiecie toruńskim

Profilaktyka tytoniowa

Palenie tytoniu to według WHO jeden z najpoważniejszych problemów cywilizacyjnych. W Polsce stanowi on również istotny problem zdrowotny, a rozmiary tego zjawiska są od kilkudziesięciu lat przedmiotem badań naukowych. Badania ankietowe dotyczące palenia tytoniu przez dzieci i młodzież prowadzone są w Polsce od lat 90 XX w. (w ramach międzynarodowych projektów HBSC i GYTS). Ich wyniki pokazują, że pali ok. 20% chłopców i 17% dziewcząt w wieku gimnazjalnym. Różnice w częstości palenia w populacjach chłopców i dziewcząt systematycznie zacierają się. Wielu nastolatków rozpoczyna palenie przed 10 r. ż., u palących dzieci często występują objawy uzależnienia od tytoniu. Choć w ostatnich latach spada w Polsce odsetek nastolatków palących tradycyjne papierosy, to w tym samym czasie szybko rośnie odsetek palących papierosy ręcznie skręcane, fajkę wodną lub e-papierosy. Polskie nastolatki należą do najczęściej palących na świecie.

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu (POZNPT). W jego skład wchodzi m.in. 4 programy edukacyjne oraz 2 kampanie społeczne:

„Czyste Powietrze Wokół Nas” – program skierowany jest do dzieci 5. i 6. letnich oraz do ich rodziców i opiekunów; jego celem jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. Program ten stanowi dla dzieci pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego.

W roku szkolnym 2022/23 program realizowany był w 6 placówkach w powiecie toruńskim ziemskim. W programie uczestniczyło 240 dzieci.

W roku szkolnym 2023/24 do udziału w programie zgłosiły się 3 placówki oświatowo-wychowawcze z powiatu toruńskiego ziemskiego.

„Nie pal przy mnie, proszę” – program skierowany jest do uczniów klas I-III szkoły podstawowej; celem jest zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu. W roku szkolnym 2022/23 program realizowany był w 6 placówkach w powiecie toruńskim ziemskim. W programie udział wzięło 174 dzieci.

W roku szkolnym 2023/24 chęć udziału w programie zadeklarowało 9 szkół podstawowych z powiatu toruńskiego ziemskiego.

„Znajdź właściwe rozwiązanie” – program uczy asertywnych zachowań szczególnie w aspekcie inicjacji palenia tytoniu, jego celem jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych – w programie uczestniczyły 2 placówki z powiatu toruńskiego ziemskiego; uczestniczyło 92 uczniów.

W roku szkolnym 2023/24 do udziału w programie zgłosiło się 8 placówek z powiatu toruńskiego ziemskiego.

„Bieg po zdrowie” – ogólnopolski program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla uczniów IV klas szkół podstawowych oraz ich rodziców i opiekunów; główny cel programu to zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

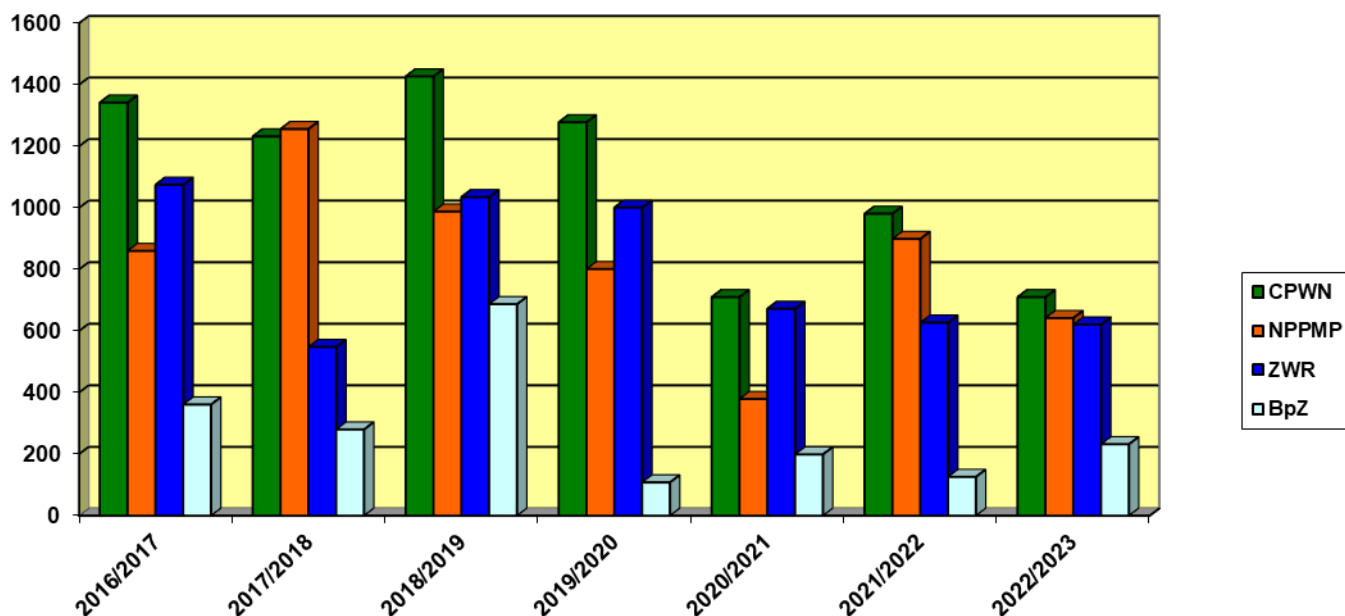
W roku szkolnym 2022/23 program realizowany był w 1 szkole w powiecie toruńskim ziemskim. W programie udział wzięło 23 dzieci.

W roku szkolnym 2023/24 chęć udziału zadeklarowało 6 szkół podstawowych z powiatu toruńskiego ziemskiego.

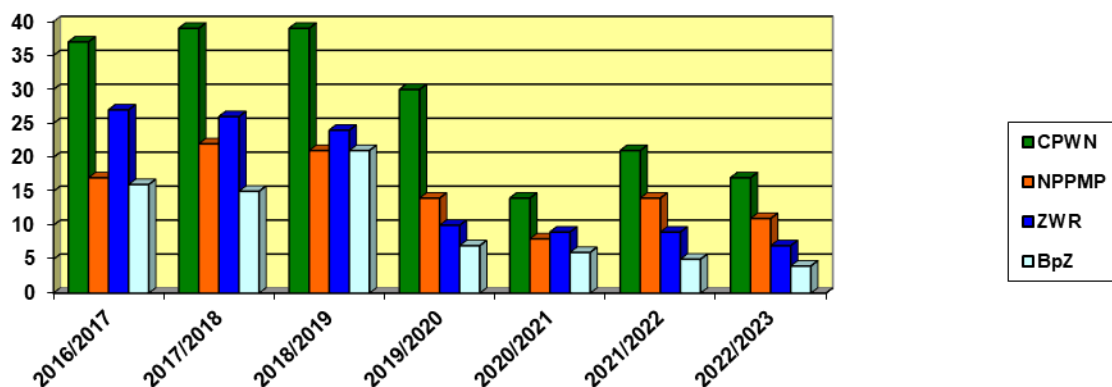
„Światowy Dzień bez Tytoniu” – przygotowano dwie ekspozycje wizualne na terenie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu, związane z profilaktyką palenia tytoniu; umieszczono informację na stronie internetowej Stacji i Facebooku.

„Światowy Dzień Rzucania Palenia” – przygotowano dwie ekspozycje wizualne na terenie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu, zamieszczono informacje na stronie internetowej Stacji i Facebooku. Ponadto przekazano informacje nt. możliwości obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia koordynatorom programów profilaktyki tytoniowej podczas szkoleń i narad.

Liczba uczniów uczestniczących w kolejnych edycjach programów edukacji antytytoniowej w Toruniu i powiecie toruńskim

Liczba szkół uczestniczących w kolejnych edycjach programów edukacji antytytoniowej w Toruniu i powiecie toruńskim

Profilaktyka uzależnień

Pomimo ogromnego zagrożenia młodzi ludzie nadal sięgają po substancje psychoaktywne, w tym m. in. „dopalacze” – nowe narkotyki, które charakteryzują się wysoką toksycznością. Ich użycie łatwo może doprowadzić do trwałego uszkodzenia organów wewnętrznych i ośrodkowego układu nerwowego. Najczęściej po substancje psychoaktywne sięgają osoby młode, często nieświadome zagrożenia, jakie „dopalacze” niosą dla zdrowia i psychiki. To młodość, a zwłaszcza dojrzewanie sprawia, że nałogiem najbardziej zagrożeni są uczniowie – młodzi ludzie w wieku 14–20 lat, którzy przechodzą najtrudniejszy etap rozwoju emocjonalnego.

Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi oraz Instytutem Medycyny Wsi w Lublinie realizuje od 2012 r. **„Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”**.

Projekt realizowany jest w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i współfinansowany przez Szwajcarię w ramach współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej. Program, objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej, skierowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych z uwagi na potrzebę dotarcia właśnie do tej grupy wiekowej, narażonej w szczególny sposób na zażywanie substancji psychoaktywnych, palenie tytoniu i spożywanie alkoholu.

Kontynuacją działań profilaktycznych w zakresie stosowania tzw. „dopalaczy” jest wojewódzka interwencja nieprogramowa pn. **„STOP dopalaczom!”**. Przygotowano ekspozycje wizualne, na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu zamieszczono aktualne informacje i materiały informacyjno-edukacyjne, tj. opracowania, raporty i ulotki.

W roku szkolnym 2022/23 realizowano program z zakresu profilaktyki stosowania „dopalaczy” pn. **„Dopalacze – trzecia strona zjawiska”**.

W powiecie toruńskim ziemskim program realizowały program 2 szkoły, wyedukowano 151 uczniów.

W roku szkolnym 2023/24 chęć udziału zadeklarowało 7 placówek z powiatu toruńskiego ziemskiego.

Profilaktyka chorób zakaźnych

Choroby zakaźne to bardzo duża grupa schorzeń wywoływanych przez wirusy, bakterie, grzyby lub pasożyty. W miarę rozprzestrzeniania się drobnoustrojów lub ich toksyn mogą być przenoszone na inne osoby. Choroby zakaźne przez wiele wieków stanowiły jedną z głównych przyczyn zgonów. Jednak olbrzymi postęp wiedzy medycznej w ostatnich dziesięcioleciach, skuteczna farmakoterapia, a zwłaszcza upowszechnienie szczepień ochronnych pozwoliły na skuteczne zapobieganie i leczenie tego typu schorzeń. Szczepienia pozostają najbardziej opłacalną i najskuteczniejszą formą zapobiegania chorobom.

Profilaktyka chorób zakaźnych w 2023 r. realizowana była w kilku obszarach tematycznych

Profilaktyka HIV/AIDS realizowana w ramach Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV oraz poprawa jakości życia i dostępu do opieki zdrowotnej dla osób żyjących z HIV/AIDS oraz ich bliskich. Odbiorcą programu jest ogół społeczeństwa.

W roku szkolnym 2022/23 kontynuowano lokalny projekt realizowany we współpracy z Urzędem Miasta Torunia pn. „*Jak rozmawiać z dziećmi o AIDS?*”, adresowany do dzieci pięcio i sześciolletnich.

Profilaktyka Wirusowego Zapalenia Wątroby typu C

W ramach działań promocyjnych przeprowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych dot. zapobiegania zakażeniom HCV do gabinetów kosmetycznych, zakładów fryzjerskich oraz gabinetów masażu i studio SPA. Na terenie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu działa punkt informacyjno-edukacyjny, w którym prowadzone są rozmowy/konsultacje nt. profilaktyki zakażeń wirusem HCV z osobami zainteresowanymi. Przygotowano ekspozycje wizualne oraz zamieszczono informacje tematyczne na stronie internetowej Stacji.

Promocja szczepień ochronnych

Celem tej inicjatywy jest podkreślanie znaczenia tego rodzaju profilaktyki dla ochrony przed chorobami zakaźnymi, którym można zapobiegać poprzez stosowanie szczepień ochronnych. W czasie Europejskiego Tygodnia Szczepień prowadzono punkt informacyjno-edukacyjny dla osób zainteresowanych szczepieniami, przygotowano ekspozycje wizualne oraz zamieszczono informacje tematyczne na stronie internetowej Stacji.

„Tatuaż – moda a zdrowie”

Celem interwencji jest zwiększenie świadomości oraz wiedzy na temat zagrożeń wynikających z wykonywania zabiegów zdobienia ciała (tatuaż, piercing) – możliwości zakażenia HBV, HCV, HIV. W roku szkolnym 2022/23 do realizacji programu przystąpiła 1 szkoła w powiecie toruńskim ziemskim; wyedukowano 50 uczniów. Materiały edukacyjne (broszury dla uczniów) zostały wydrukowane ze środków Miasta Toruń. W roku szkolnym 2023/24 chęć udziału zadeklarowała 1 placówka z powiatu toruńskiego ziemskiego.

„Chroń się przed kleszczami wszystkimi sposobami”

Wojewódzki program edukacyjny dotyczący profilaktyki chorób odkleszczowych (kleszczowe zapalenie mózgu, borelioza), skierowany jest do dzieci młodszych oraz ich rodziców i opiekunów. W roku szkolnym 2022/23 w powiecie toruńskim ziemskim program realizowany był w 8 placówkach, wyedukowano 425 dzieci. W roku szkolnym 2023/24 program realizować będzie 7 placówek z powiatu toruńskiego ziemskiego.

Profilaktyka grypy

Celem interwencji jest rozpowszechnienie informacji dotyczących profilaktyki grypy, ze szczególnym uwzględnieniem szczepień ochronnych – przeprowadzono zajęcia edukacyjne i dystrybucję materiałów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w placówkach zimowego wypoczynku, współpracowano z lokalnymi mediami, zamieszczono informacje nt. profilaktyki grypy na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Toruniu, przygotowano ekspozycje wizualne na terenie Stacji.

Inne działania.

„Profilaktyka chorób pasożytniczych – wszawica, owsica, świerzbu”

Wojewódzka interwencja nieprogramowa, skierowana do dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych oraz do ich rodziców i opiekunów. Jej celem jest ograniczenie występowania wszawicy, owsicy i świerzbu. W ostatniej edycji uczestniczyła 1 placówka z powiatu toruńskiego ziemskiego, wyedukowano 38 dzieci. W roku szkolnym 2023/24 udział w programie zadeklarowało 5 placówek z powiatu toruńskiego ziemskiego.

W roku szkolnym 2022/23 realizowano nowy program edukacyjny pn. „Zdrowie psychiczne. Radzenie sobie ze stresem”.

Celem głównym programu jest zdobycie przez uczniów wiedzy na temat stresu i podstawowych sposobów radzenia sobie ze stresem oraz podniesienie kondycji psychicznej uczniów, ponadto poznanie przyczyn stresu podstawowych mechanizmów reakcji stresowej, rodzajów stresu, emocji i zachowań, które mu towarzyszą oraz wykształcenie postaw prozdrowotnych obniżających poziom odczuwalnego stresu. Program adresowany jest do uczniów klas VII-VIII szkół podstawowych oraz młodzieży szkół ponadpodstawowych.

W roku szkolnym 2022/23 do realizacji programu przystąpiły 2 szkoły w powiecie toruńskim ziemskim, udział w realizacji programu wzięło 94 uczniów. W roku szkolnym 2023/24 chęć uczestnictwa w programie zadeklarowało 4 szkoły.

„Przyjazny tornister”

Interwencja, której celem jest uświadomienie wpływu noszenia ciężkiego tornistra na postawę ciała, ukształtowanie umiejętności właściwego pakowania tornistra, wzbogacenie wiedzy na temat cech prawidłowo dobranego tornistra. W powiecie toruńskim ziemskim w roku szkolnym 2022/23 w interwencji udział wzięły 2 placówki, 211 uczniów. W roku szkolnym 2023/24 chęć uczestnictwa w projekcie zadeklarowało 7 placówek.

Ponadto w 2023 r. realizowano działania informacyjno-edukacyjne w zakresie:

- obchodów Światowego Dnia Zdrowia;
- higieny osobistej;
- bezpieczeństwa w czasie wakacji letnich i zimowych;

Wnioski.

1. Państwowa Inspekcja Sanitarna w obszarze promocji zdrowia podejmowała inicjatywy w oparciu o wytyczne i zalecenia Głównego Inspektora Sanitarnego, założenia Narodowego Programu Zdrowia, propozycje Światowej Organizacji Zdrowia oraz wiodące problemy zdrowotne i potrzeby środowiska lokalnego.
2. Większość działań skierowano do ogółu społeczności lokalnej. Głównymi odbiorcami działań byli rodzice i opiekunowie dzieci, dzieci w wieku przedszkolnym, uczniowie szkół podstawowych, młodzież gimnazjalna i ponadgimnazjalna, nauczyciele, pedagodzy szkolni, kobiety w wieku rozrodczym, pacjenci zakładów opieki zdrowotnej, pracownicy ochrony zdrowia.
3. Realizacja XVII edycji ogólnopolskiego programu pn. „*Trzymaj Formę!*” potwierdza zmianę zachowań w zakresie stylu życia – prawidłowego odżywiania oraz aktywności fizycznej dzieci i młodzieży.
4. W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, szczególny nacisk położono na profilaktykę uzależnień, w tym profilaktykę palenia tytoniu i stosowania tzw. „dopalaczy”. Na podstawie opinii nauczycieli i rodziców można stwierdzić, że działania podejmowane w ramach programów z zakresu profilaktyki tytoniowej ukształtowały prozdrowotne postawy wobec palenia tytoniu wśród dzieci i młodzieży – wzrosły umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy inni palą przy nich papierosy, młodzież potrafi zachować się asertywnie i odmówić w przypadku propozycji inicjacji palenia tytoniu.